Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

РЎЗНОМА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ҚЎМИТАСИ, ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ БОШ НАШРИ

№ 26 (10.022). • 1991 йил 6 февраль • чоршанба • Баҳоси 6 тийин.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раисининг қарори

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ НАВБАТДАН ТАШҚАРИ ТЎРТИНЧИ СЕССИЯСИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Кенгашининг навбатдан ташқари тўртинчи сессияси 1991 йил 14 февралда чақирилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси

М. ИБРОҲИМОВ.

1991 йил 4 февраль.

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг навбатдан ташқари тўртинчи сессияси муҳокамасига қуйидаги масалаларни киритиш кўзда тутилмоқда:

1. Нарх-навони тартибга солиш қоидалари ҳамда Ўзбекистон ССРнинг 1991 йилги Давлат бюджети тўғрисида.
2. «Ўзбекистон ССРда тадбиркорлик тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси ҳақида (иккинчи муҳокама).
3. «Ўзбекистон ССРда жамоат бирлашмалари тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси ҳақида.
4. «Банклар ва банк фаолияти тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонуни лойиҳаси ҳақида.
5. «Ер солиғи тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонуни лойиҳаси ҳақида.
6. «Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонуни лойиҳаси ҳақида.
7. «Ўзбекистон ССР фуқароларидан, ажнабий фуқаролардан ва фуқаролиги бўлмаган шахслардан олинадиган даромад солиғи тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонуни лойиҳаси ҳақида.
8. «Ўзбекистон ССРдаги корхоналар тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси ҳақида.
9. Ўзбекистон ССР Конституцияси (Асосий Қонуни)га қўшимчалар ва ўзгартишлар киритиш тўғрисида.
10. «Транспорт воситаларини олиб қочганлик учун жиноий жавобгарликни кучайтириш тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонуни лойиҳаси ҳақида.

Жумҳуриятимиз пойтахтидаги 1-пойабзал ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи бу йил маҳсулот турларини кўпайтириш, сифатини яхшилаш учун қатор ташкилий-техникавий тадбирларни амалга оширмоқда. Шу мақсадда ҳорижий мамлакатлардан илғор технология, замонавий асбоб-ускуналар харид қилиниб, ўрнатиляпти. Ушбу суратларда ишлаб чиқариш жонкуярларидан бригадир Дилором Машрапова, смена бошлиғи Ирина Удодова, қолипга тортувчи Илья Попов (юқорида) ва Германияда ишлаб чиқарилган янги «Десна» агрегатининг оператори Рашид Бурхоновларни (пастда), ўртадаги суратда эса ўсмирлар учун мўлжалланган пойабзалларнинг намуналарини кўриб турибсиз.

Суратқаш Ҳ. СОЛИҲОВ.

ЎЗБЕКИСТОН 1990 ЙИЛДА

РЕСПУБЛИКА ДАВЛАТ ҲИСОБ КОМИТЕТИНИНГ АХБОРОТИДАН

Республикамизнинг 1990 йилдаги ижтимоий-иқтисодий ривожланиши якунлари чиқарилди. Ўзбекистон ССР Давлат ҳисоб комитетининг ахборотида таъкидланишича, жумҳуриятимиз иқтисодиётини барқарорлаштириш юзасидан амалга оширилаётган тадбирлар халқ хўжалиги тармоқларини ривожлантиришга бирмунча ижобий силжишларни таъминлаганидан далолат беради.

Ялпи миллий маҳсулот 1989 йилга нисбатан 2,9 фоиз, ҳосил қилинган миллий даромад 3,4 фоиз кўпайди, ижтимоий меҳнат унумдорлиги 1,1 фоиз ошди.

Ижтимоий-маданий соҳага сарфланган сармоянинг солиштирма улуши кўпайди.

Миллий даромад таркибида жорий истеъмол ва ноишлаб чиқариш қурилиши учун фойдаланилган ресурслар улуши 1989 йилдаги 92 фоиз ўрнига 94 фоизга етди. Бироқ бу кўрсаткич иқтисодиётни ижтимоий соҳага йўналтиришга кам таъсир ўтказди. Аҳолининг назорат қилинмайдиган пул даромадлари кўпайиб борди, бу эса мол ресурслари чекланган шароитда пулнинг қадрсизланиши кучайишига ва истеъмол бозоридаги вазият ёмонлашишига олиб келди.

Саноат ишлаб чиқаришининг ўсиш суръатлари пасайиши давом этди.

Сармоя сарфлаш соҳасидаги аҳвол яхшиланмади. Бир қанча ишлаб чиқариш қувватларини, уй-жойларни ва кўпгина ижтимоий объектларни фойдаланиш учун топшириш режаси бажарилмади.

Ялпи миллий маҳсулот (амалдаги ҳақиқий нархларда) 32 миллиард сўмликни ташкил этди ёки 1989 йилга нисбатан 1,4 миллиард сўмлик кўпайди, миллий даромад 22,4 миллиард сўмни ташкил этди, ёки 1989 йилга нисбатан 0,9 миллиард сўм кўпайди.

Ўтган йили фан ва техникани ривожлантиришдаги камчиликларни бартараф этишга муваффақ бўлинмади, вазирликлар ва идоралар давлат буюртмасини 86 фоиз бажарди.

Бозор иқтисодиётига ўтиш жараёнида кўп поғоналилик шакллана бошлади, хўжалик юритишнинг янги шакллари ривожланди. 59 та саноат корхонаси (32,2 минг киши), 1348 та чакана савдо корхонаси, 934 та умумий овқатланиш корхонаси, Ўзбекистон маиший хизмат марказининг 6 та корхонаси ва 133 та ички бўлинмаси, шунингдек Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти вазирлигининг 10 та автокорхонаси ижара асосида ишлади.

Ишлаб турган кооперативлар сони ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 1,2 баравар кўпайиб, 10 мингтадан ортди, ўриндошлик юзасидан ишлайдиганларни ҳам қўшиб ҳисоблаганда бу кооперативларда 300 мингга яқин киши меҳнат қилмоқда. Улар 2 миллиард сўмликдан кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқарди ва хизмат кўрсатди.

Шу билан бирга кооперативларнинг истеъмол бозорини мўл-кўл таъминлашга қўшаётган ҳиссаси ҳали ҳам салмоқли эмас.

Деҳқончилик соҳасидаги иқтисодий ислоҳот давомида колхоз ва совхозларда ички хўжалик ижара муносабатлари йўлга қўйилиб, мустақил деҳқон хўжаликлари вужудга келаборди. 1991 йил 1 январигача 1,4 мингта деҳқон хўжалиги бўлиб, уларнинг ихтиёрига 9 минг гектардан кўпроқ экинзор ер бериб қўйилган эди. Шахсий ёрдамчи хўжаликларни ривожлантириш мақсадида колхозлар, совхозлар ва матлубот кооперацияси билан қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштириш ва ишлаб чиқариш тўғрисида шартномалар тузиш орқали меҳнатга лаёқатли аҳолини иш билан таъминлашнинг янги турларини рағбатлантирадиган қарорлар қабул этилди.

Ишлаб чиқариш воситалари бозорини вужудга келтириш ҳамда ишлаб чиқариш-техника маҳсулотини улгуржи савдо қилишга ўтиш йўлида қадамлар қўйилди. Моддий техника таъминоти ташкилотлари улгуржи савдо тартибида 1,2 миллиард сўмлик ишлаб чиқариш-техника маҳсулотини сотди ва маҳсулотни эркин сотиш тартибида саноат корхоналари томонидан 866 миллион сўмлик маҳсулот етказиб берилди.

1990 йилда республиканинг молиявий аҳволи мураккаблигича қолди. Моддий ва молиявий ресурсларнинг номутаносиблиги ошди. 2 миллиард сўмдан кўпроқ пул муомалага чиқарилди ва аввалги йил даражасидан 55 фоиз ортиб кетди. Аҳолининг қондирилмаган талаби ҳажми салкам 7 миллиард сўмлик деб тахмин қилинмоқда.

Республиканинг молиявий аҳволини соғломлаштириш юзасидан кўрилган тадбирлар бюджетнинг даромадларини кўпайтириш имконини берди. Умуман халқ хўжалигида фойда олиш йиллик режаси бажарилди.

1991 йилнинг бошларида республика аҳолиси 20,7 миллион кишига етди. Бир йил давомида аҳоли 416,4 минг киши кўпайди, бу — 1989 йилга нисбатан 25,7 минг киши камдир.

1990 йилда туғилиш ва ўлишнинг умумий коэффициентлари қуйидагича бўлди: ҳар 1000 киши ҳисобига 33,3 чақалоқ туғилган бўлса, 6,1 киши ўлди. Туғилиш кўрсаткичи 1989 йил даражасида қолди, ўлиш эса 3,2 фоиз камайди. Табиий кўпайиш коэффициенти 0,7 фоизни ташкил этди ва 1000 киши ҳисобига 27,2 кишини ташкил қилди.

Республиканинг меҳнат ресурслари 10 миллион кишини ташкил этди. Халқ хўжалигида салкам 8 миллион киши банд бўлди. Халқ хўжалигида банд бўлмаган ва ишсиз деб ҳисобланиши мумкин бўлган меҳнатга лаёқатли аҳоли тахминан 500 минг киши деб чамаланмоқда.

1990 йилда халқ хўжалигининг бир қанча тармоқларида меҳнат интизоми ёмонлашди, иш вақтини исроф қилиш кўпайди, кадрлар қўнимсизлиги кучайди. Саноат ва қурилишда 1,5 миллиондан кўпроқ одам-куни ҳисобида иш вақти йўқотилди. Бу эса ҳар куни 6 мингга яқин киши ўз иш жойида бўлмаганлигини билдиради.

Аҳолининг пул даромадлари 26,3 миллиард сўмни ташкил этди ва 1989 йилга нисбатан 16,5 фоиз кўпайди.

Халқ хўжалигида ишчи ва хизматчиларнинг ўртача ойлик маоши 1989 йилда 193,8 сўмни ташкил этган бўлса, у 1990 йилда 205,7 сўмга етди, жамоа аъзоларининг маоши 164,9 сўмдан 182,1 сўмга етди.

(Давоми 2-бетда).

ССР ДАВЛАТ БАНКИДАН

БАНК РУХСАТНОМА ОЛДИ

Ўзбекистон акционерлик инновация банки Ўрта Осиёда биринчи бўлиб, СССР давлат банкидан ўз мижозлари бўлган совет корхоналари, ташкилотлари ва кооперативларининг ҳисобларини чет эл валютасида очиш ва олиб бориш учун рухсатнома олди. Унга чет эл валютасини қарзлар ва жамғармалар шаклида жалб этиш ҳамда жойлаштиришга ҳам рухсат берилди.

— Аслини олганда, «Узинбанк» сифат жиҳатдан янги мақомга эга бўлди, — дейди унинг директори Ю. Гордеев. — Биз валюта сотиб оламиз ва ўз мижозларимизга сотамиз. Бу маблағни халқ истеъмол моллари ишлаб чиқарадиган корхоналарни, қайта ишлаш саноатини ривожлантиришга сарфлаймиз.

ТАШКИЛОТ КОМИТЕТИНИНГ МАЖЛИСИ

4 февраль куни Тошкентда Ўзбекистон ССРдан чақирилган жангчилар хизматни ўтаётган ҳарбий қисмлар командирлари слётини ўтказиш республика ташкилот комитетининг навбатдаги мажлиси бўлди.

Мажлисни Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши мудофаа, давлат хавфсизлиги ва ҳарбий хизматчиларни ижтимоий ҳимоя қилиш масалалари комитетининг раиси В. Р. Ниёзматов бошқарди.

Қорақалпоғистон АССР, Андижон, Самарқанд, Бухоро, Жиззах вилоятлари ва Тошкент шаҳри вакилларининг, шунингдек вазирликлар ва идораларнинг слётга тайёргарлик қандай бораётганлиги ҳақидаги ахборотлари тингланди.

Мажлисда сўзга чиққан кишилар слётнинг сиёсий аҳамияти, республикада бу муҳим тадбирни муваффақиятли ўтказиш, ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялашни кучайтириш зарурлиги ҳақида гапирдилар.

Мажлисда Ўзбекистон ССР Президентлик Кенгашининг аъзоси, Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари Э. С. Самандаров, Ўзбекистон ССР Президентининг маслаҳатчиси Д. Д. Берков қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

МЕТАЛЛ ТАНГАЛАРДАГИ ҚЎШИМЧА БЕЛГИ

1991 йилдан бошлаб янгидан тайёрланаётган 1, 2, 3, 5, 10, 15, 20, 50 тийинлик ва 1 сўмлик металл тангаларнинг (хотира ва юбилей тангаларидан ташқари) ўнг томонида паст қисмининг ўнгида бу тангаларни тайёрлайдиган завод Ленинград танга зарбхонаси ёки Москва танга зарбхонаси номининг дастлабки «Л» ёки «М» ҳарфлари бўлади.

Мазкур тангалар ҳозирги вақтда муомаладаги тангалар билан бир қаторда давлат, кооператив, жамоат корхоналари, муассасалар, ташкилотлар, жамоа хўжаликлари, айрим шахслар томонидан тўловларнинг барча турларида қабул қилиниши, шунингдек банк муассасалари ва алоқа вазирлиги корхоналари томонидан жорий ва ҳисоб-китоб варақаларига ўтказиш учун, омонатлар учун, пул ўтказиш аккредитивлари учун ҳеч қандай чеклашсиз қабул қилиниши шарт.

ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИ РАЁСАТИДА

ЎзССР Олий Кенгаши Раёсатининг «Совет Социалистик республикалар Иттифоқини сақлаб қолиш тўғрисидаги масала бўйича Ўзбекистон ССРда СССР референдуми ўтказишни ташкил қилиш ва унинг чоралари тўғрисида»ги 1991 йил 26 январдаги 185—XII рақамли қарорига мувофиқ халқ депутатлари Тошкент вилоят Кенгаши Раёсати Совет Социалистик Республикалар Иттифоқини сақлаб қолиш тўғрисидаги масала бўйича СССР референдумини Тошкент вилоятида ўтказувчи мавзе комиссиялари таркибини 1991 йил 2 февралда тасдиқлади.

Комиссияларнинг дастлабки мажлислари бўлиб ўтди. Уларда комиссия раислари, раис ўринбосарлари ва котиблари сайландилар.

12-Олмалиқ мавзеси

Мавзе комиссияси раиси — **Юсупхўжаев** Анвар Абдуллаевич — декан, Тошкент политехника олийгоҳи кон-металлургия кечки факультети ўқитувчилари жамоасидан.

Мавзе комиссияси раисининг ўринбосари — **Беланов** Юрий Николаевич — иккинчи котиб, Ўзбекистон Компартияси шаҳар комитети меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси котиби — **Бабихина** Людмила Александровна — бўлим бошлиғи, халқ депутатлари шаҳар Кенгаши ижроия комитети меҳнат жамоасидан.

13-Ангрен мавзеси

Мавзе комиссияси раиси — **Абдуллаева** Дилбар Абдуллаевна — котиб, Ўзбекистон КП шаҳар комитетидан.

Мавзе комиссияси раисининг ўринбосари — **Абдиев** Абдулла Носирович — кафедра мудири, Тошкент вилоят давлат ўқитувчилар олийгоҳи меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси котиби — **Кузнецова** Алевтина Викторовна — ишлар иш бошқарувчиси, халқ депутатлари шаҳар Кенгаши ижроия комитети меҳнат жамоасидан.

14-Оҳангарон шаҳар мавзеси

Мавзе комиссияси раиси — **Расулов** Александр Маҳаматшукурович — шаҳар Кенгаши раиси, халқ депутатлари шаҳар Кенгаши меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси раисининг ўринбосари — **Бриксина** Нина Андреевна — директор, шаҳар савдо бўлими меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси котиби — **Смирнова** Раиса Альбертовна — оператор, ноҳия электр тармоқлари меҳнат жамоасидан.

15-Бекобод шаҳар мавзеси

Мавзе комиссияси раиси — **Қорнев** Даврон Зиётович — раис ўринбосари, халқ депутатлари Бекобод шаҳар Кенгаши аппарати меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси раисининг ўринбосари — **Часовских** Таисия Ивановна — котиб, Ўзбекистон Компартияси шаҳар комитети меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси котиби — **Каримбердиева** Нозима Мансуровна — катта референт, халқ депутатлари Бекобод шаҳар Кенгаши аппарати меҳнат жамоасидан.

16-Чирчиқ шаҳар мавзеси

Мавзе комиссияси раиси — **Бугаев** Анатолий Иванович — халқ депутатлари Чирчиқ шаҳар Кенгаши раисининг ўринбосари, халқ депутатлари Чирчиқ шаҳар Кенгаши ижроия комитети меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси раисининг ўринбосари — **Зоҳидов** Тоир Рустамович — «Чирчиқсельмаш» заводи партия ташкилоти котиби, «Чирчиқсельмаш» заводи кадрлар бўлими меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси котиби — **Шейкина** Нина Михайловна — кадрлар бўлимининг етакчи инспектори, «Ғунча» тикувчилик бирлашмаси ходимлари меҳнат жамоасидан.

17-Янгиобод мавзеси

Мавзе комиссиясининг раиси — **Аваков** Рафаэль Левонович бошлиқ, 22-медицина-санитария қисми меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси раисининг ўринбосари — **Тинкин** Сергей Илларионович — бош геолог, Янгиобод «Восток» ишлаб чиқариш бирлашмаси 1/2 кони меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси котиби — **Чабанова** Зинаида Сергеевна — ўқитувчи, 29-ҳунар-техника билим юрти меҳнат жамоасидан.

18-Янгийўл шаҳар мавзеси

Мавзе комиссияси раиси — **Исмоилов** Серикбой — кадрлар бўйича директор ўринбосари, умумий овқатланиш идораси меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси раисининг ўринбосари — **Тожибоев** Бахтиёр — мафкура бўлимининг мудири, Ўзбекистон Компартияси Янги-

(Давоми иккинчи бетда).

• Бир мавзуда уч мактуб

ДИЛДАГИ ГАП

«Известия» мухбирининг жумҳуриятимиз Президенти И. Каримов билан суҳбати («Известия», 1991 йил, 29 январь) кўпчиликнинг дилидаги фикрларни жунбушга келтириб юборди. Савол-жавобдан шу нарса янада ойдинлашдики, бозор иқтисодиётига ўтиш ва мамлакатдаги ижтимоий-сиёсий аҳвол муносабати билан халқ юрагидаги уй ва интилиш жумҳуриятимиз ҳукумати раҳбарининг истак ҳамда мақсадлари билан уйғун тарзда экан. Бу катта гап. Зеро, истак ва интилишлар муштарак бўлган тақдирдагина кўзланган мақсадга эришиш мумкин. Бунинг акси қандай натижалар билан тугашини Иттифоқдаги баъзи жумҳуриятлар мисолида кўриб турибмиз.

Ўзбекистондаги мавжуд муаммолар ва келажакда юзага келиши мумкин бўлган тиғиз вазиятни биргина шу жумҳуриятнинг ўзи ҳал қила олмайди. Бунинг учун Ўрта Осиё регионидаги жумҳуриятларнинг ўзаро ҳамкорлиги, иқтисодий ва маданий алоқалари даркор бўлади. Буни ҳудуддаги биргина жумҳуриятга хос бўлган хусусият Ўрта Осиёга хос бўлган хусусият деб тушунмоқ, азалий тақдирдошлик деб англамоқ керак. Тарихий меросимиздан, миллий анъана ва қадриятларимиздан сунъий равишда узоқлаштириш, ниҳоят, «пахта иши», «ўзбеклар иши» жумҳуриятимиз халқини оғир аҳволга солиб қўйди. Қай жиҳатдан? «...бизга зарба бўлиб тушган энг оғир танглик иқтисодий эмас, балки маънавий тангликдир» деб тўғри айтиб ўтилади суҳбатда.

Ўртоқ И. Каримовнинг Иттифоқ шартномаси муносабати билан жумҳуриятимиз тутган мавқеини ифодалаб айтган гапларини ҳам қўллаб-қувватлайман.

Зокир ПЎЛАТОВ,
Ўрта Чирчиқ ноҳиясидаги ТИИМСХ ўқув-тажриба хўжалиги директори.

МУСТАҚИЛЛИК БЎЛСИН

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг «Известия» рўзномасининг махсус мухбири билан суҳбати назаримда анча самимий ҳамда очиқ-ойдин бўлибди. Президентнинг марказ ва жумҳуриятларнинг ўзаро муносабати ҳақидаги фикрлари маъқул. Бироқ кўплаб масалаларда жумҳуриятимиз мустақил бўлолмаяпти. Эҳтимол, бунга сабаб шу пайтгача марказ билан ҳисоблашиб иш тутганимиздандир.

Жумҳурият ҳаётининг бугунги танг аҳволга тушиб қолиши Рашидов билан боғлиқ, динга бўлган муносабатнинг кескинлашувида ҳам Рашидовнинг роли бор, деган гаплар менимча, ҳозир керакмас. Шундоғам сўнгги пайтда ҳаётдан кетганларнинг камчиликлари ҳақида кўп гапиряпти. Ундан кўра ўша шахснинг хато-камчиликларини англаб, тушунган эканмиз уни тузатишга, такрорламасликка интилайлик.

Шахсан мен Президентимизнинг бозор иқтисодиётига тўсатдан эмас, босқичма-босқич ўтиш керак, деган фикрларини маъқуллайман.

Тожихон АҲМЕДОВА,
кекса ўқитувчи,
Оржоникидзе ноҳияси.

ҚЎЛЛАБ—ҚУВВАТЛАЙМАН

Яқинда «Известия» рўзномасида Ўзбекистон Президенти И. Каримов билан мусоҳаба эълон қилинди. Уни жуда катта қизиқиш билан ўқиб чиқдим. Мусоҳаба учун айнан Каримов танланганлиги, назаримда, бежиз эмас. Чунки, Иттифоқимизнинг бошқа ерларида турли сиёсий ташкилотлар ҳокимият учун курашаётган пайтларида бизда халқ фаровонлиги учун талайгина ишлар амалга оширилди. Муҳими, республикамиз раҳбарларида сўз ва иш бирлигининг кўриниши фуқароларнинг уларга эргашишига сабаб бўлди.

Тўғри, ўз мақсадлари йўлида республикамизда носоғлом вазиятни вужудга келтиришга ҳаракат қилаётган кучлар ҳам йўқ эмас. Бироқ, ҳаётий тажрибамдан айтаман, халқ уларга эргашмайди. Фарғона ва Паркентдаги қон тўкилишлар энди бўлмаслиги учун ҳаракат қилишимиз зарур.

Президентимиз иқтисодимиз таназзулга учраганганлигига қарамай, биз қариялар, кўп болали оналар ва бир қанча бошқа соҳада ишловчи кишилар манфаатини ҳимоя қиладиган фармонлар чиқарди. Бунинг эвазига эса биздан кўп нарса талаб қилинмаяпти: ҳар ким ўз жойида тинч меҳнат қилсин. Ҳар хил иғволарга учмасин. Шунда қисқа муддат ичида жонажон диёримиз яна гуллаб-яшнашига аминман.

Р. РАЖАБОВ,
Улуғ Ватан уруши қатнашчиси, партия ветерани, Тошкент шаҳри.

Тошкент ҳақиқати
6 февраль, 1991 йил ● № 26 (10.022).

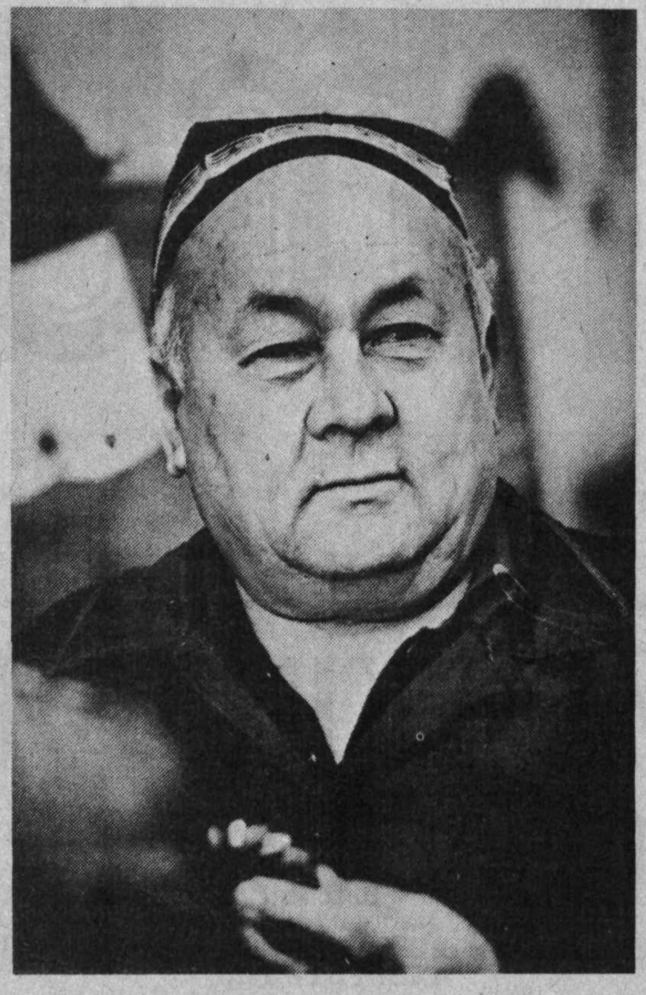

Тошкент асбобсозлик заводида кўпгина ишчи сулолалари меҳнат қилишяпти. Парпихўжаевлар оиласи ҳам шундай сулолаларнинг бири. Сулолага асос солган Мавлуда опа 12 йилдан бери корхонанинг иккинчи цехида пармаловчи бўлиб ишламоқда. Ўғиллари Фахриддин ва Шарофиддинлар ҳам ўз оналари касбини эгаллашган. Доим унумли ва сифатли меҳнат қилишади (юқорида, ўнгда). Корхона фахрийси Райна опа Хатмуллина шу ерда 30 йилдан бери токарь бўлиб ишлаб келмоқда. (пастда). Мураббийлик ҳаракатида фаол қатнашаётган Ҳожибой Эгамбердиев (юқорида) шу заводда ишлаётганига 43 йил бўлди. У ҳамон меҳнатда ёшлардан қолишмайди.

Суратқаш Е. БОТИРОВ.

ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИ РАЁСАТИДА

(Боши 1-бетда).

йўл шаҳар комитетидан.

Мавзе комиссиясининг котиби — **Каримова** Гулнора Акбаровна — нархлар бўйича инспектор, Янгийўл шаҳар ижроия комитети меҳнат жамоасидан.

19-Оққўрғон мавзеси

Мавзе комиссияси раиси — **Муҳамедов** Раҳим Эргашевич — ноҳия Кенгаши раисининг ўринбосари, халқ депутатлари ноҳия Кенгаши ижроия комитети меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси раисининг ўринбосари — **Бегимқулов** Тўйчи — ноҳия молия бўлими раиси, ноҳия молия бўлими меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси котиби — **Мирзакаримова** Шоҳида Турғуновна — халқ депутатлари ноҳия Кенгаши юристи, халқ депутатлари ноҳия Кенгаши ва ноҳия Кенгаши ижроия комитети меҳнат жамоасидан.

20-Оҳангарон қишлоқ мавзеси

Мавзе комиссияси раиси — **Бекмуродов** Абдуҳамид Абдувоитович, Ўзбекистон Компартияси Оҳангарон ноҳия комитети котиби, ноҳия партия ташкилотидан.

Мавзе комиссияси раисининг ўринбосари — **Саидаҳмедова** Насиба Қодировна — котиб — Ўзбекистон комсомоли Оҳангарон ноҳия комитети ўқувчи-ёшлар бўлими мудири, Ўзбекистон Ленинчи Коммунистик Ёшлар Иттифоқи ноҳия комитети аппарати ходимлари жамоасидан.

Мавзе комиссияси котиби — **Алимов** Алишер Абдумаликович — Оҳангарон ноҳия Кенгаши катта референти, ноҳия Кенгаши аппарати ходимлари жамоасидан.

21-Бекобод қишлоқ мавзеси

Мавзе комиссияси раиси — **Алмонов** Қурбон — ноҳия халқ таълими бўлими мудири, Бекобод ноҳия халқ таълими бўлими меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси раисининг ўринбосари — **Тўйчиева** Отика — маданият бўлими мудири, Бекобод ноҳия ижроия комитети маданият бўлими меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси котиби — **Старикова** Елена Васильевна — ўқитувчи, В. И. Ленин номли 11-ўрта мактаб меҳнат жамоасидан.

22-Бўстонлиқ мавзеси

Мавзе комиссияси раиси — **Кашченко** Александр Иванович — халқ депутатлари ноҳия Кенгаши раисининг ўринбосари, ноҳия ижроия комитети аппарати меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси раисининг ўринбосари — **Мирзақулов** Меймонқул — давлат муассасалари ходимлари ноҳия касаба уюшмаси раиси, ноҳия ижроия комитети аппарати меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси котиби — **Шетле** Алла Ивановна — ишга жойлаштириш бюроси мудири, ноҳия ижроия комитети меҳнат жамоасидан.

23-Бўка мавзеси

Мавзе комиссияси раиси — **Раҳмонқулов** Баҳром — Ўзбекистон Компартияси Бўка ноҳия комитети котиби, ноҳия партия комитети аппарати жамоасидан.

Мавзе комиссияси раисининг ўринбосари — **Омонов** Эркин — касаба уюшма комитети раиси, Бўка пахта тозалаш заводи меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси котиби — **Абдуллаева** Насиба — ўқитувчи, 12-мактаб ўқитувчилар жамоасидан.

24-Ғалаба мавзеси

Мавзе комиссияси раиси — **Эргашев** Зоир Асраевич — халқ депутатлари ноҳия Кенгаши раисининг ўринбосари, ноҳия Кенгаши ва ноҳия Кенгаши ижроия комитети меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси раисининг ўринбосари — **Бўронов** Мирза — ноҳия ижроия комитети раисининг ўринбосари, ноҳия Кенгаши ижроия комитети меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси котиби — **Жуманова** Бувражаб — муҳаррир, «Ленин йўли» ноҳия рўзномаси муҳарририяти меҳнат жамоасидан.

25-Калинин мавзеси

Мавзе комиссияси раиси — **Абдураҳмонов** Абдумажид Мавлонович — ноҳия Кенгаши раисининг ўринбосари, «Хасково» шўро хўжалиги меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси раисининг ўринбосари — **Жўраев** Облоқул Жўраевич — бўлим мудири, Ўзбекистон Компартияси Калинин ноҳия комитетидан.

Мавзе комиссияси котиби — **Юсупов** Турсун Пўлатович — халқ депутатлари ноҳия Кенгаши катта референти, давлат муассасалари ходимлари касаба уюшмаси Калинин ноҳия комитетидан.

26-Коммунистик мавзеси

Мавзе комиссияси раиси — **Норматов** Тоҳиржон — ноҳия ижроия комитетининг ишлар бошқарувчиси, ноҳия Кенгаши аппарати ходимлари жамоасидан.

Мавзе комиссияси раисининг ўринбосари — **Қолдоров** Абулқосим Қаюмович — ноҳия партия ташкилоти назорат комиссияси раисининг ўринбосари, Ўзбекистон Компартияси ноҳия комитети аппаратидан.

Мавзе комиссияси котиби — **Югай** Золя Алексеевна — бош ҳисобчи ўринбосари, марказий ноҳия шифохонаси меҳнат жамоасидан.

27-Оржоникидзе мавзеси

Мавзе комиссияси раиси — **Қориев** Алишер Маърупович — халқ депутатлари Оржоникидзе ноҳия Кенгаши раисининг ўринбосари, — ноҳия Кенгаши раёсати меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси раисининг ўринбосари — **Пузанков** Орион Николаевич — Ўзбекистон Компартияси Оржоникидзе ноҳия комитетининг иккинчи котиби, Ўзбекистон Компартияси ноҳия комитети меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссиясининг котиби — **Андреева** Раиса Михайловна — ишчи, ноҳия ҳисоб бўлими меҳнат жамоасидан.

28-Паркент мавзеси

Мавзе комиссиясининг раиси — **Эшматов** Қўчқор Эгамбердиевич — ноҳия ижроия комитети раисининг ўринбосари, ноҳия ижроия комитети аппарати меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси раисининг ўринбосари — **Абдумаликов** Абдуғани — Булоқбоши маҳалла комитети раиси, Булоқбоши маҳалла аҳолисидан.

Мавзе комиссияси котиби — **Маҳкамова** Тожибу — ўқитувчи, 6-мактаб ўқитувчилар жамоасидан.

29-Пискент мавзеси

Мавзе комиссияси раиси — **Миркамолов** Миролим Миркамолович — раис ўринбосари, халқ депутатлари ноҳия Кенгаши меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси раисининг ўринбосари — **Акромов** Химайдилла Убайхонович — котиб, Ўзбекистон Компартияси ноҳия комитети меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссиясининг котиби — **Комилова** Машкура Рўзматовна — балоғатга етмаганлар ишлари комиссиясининг котиби, ноҳия ижроия комитети меҳнат жамоасидан.

30-Ўрта Чирчиқ мавзеси

Мавзе комиссияси раиси — **Қосимов** Шуҳрат Валиевич — ноҳия Кенгаши раисининг ўринбосари, халқ депутатлари ноҳия Кенгаши ижроия комитети, меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси раисининг ўринбосари — **Масодиқов** Холмат Абдувоитович — уруш ва меҳнат фахрийлари шаҳар кенгаши раиси, уруш ва меҳнат фахрийлари ноҳия кенгашидан.

Мавзе комиссиясининг котиби — **Эгамбердиев** Ҳабибулла Асатович — ноҳия партия комитети касаба уюшмаси котиби, ноҳия агросаноат комплекси меҳнат жамоасидан.

31-Тошкент мавзеси

Мавзе комиссиясининг раиси — **Йўлдошева** Дилбар — ноҳия Кенгаши раисининг ўринбосари, халқ депутатлари ноҳия Кенгаши ва ижроия комитети аппарати меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси раисининг ўринбосари — **Толипов** Рустам Обидович — Ўзбекистон Компартияси Тошкент ноҳия комитетининг иккинчи котиби, Ўзбекистон Компартияси ноҳия комитети аппарати меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси котиби — **Салимова** Зоҳида Олимжоновна — ишга жойлаштириш бўлими мудири, халқ депутатлари ноҳия Кенгаши ва ижроия комитети аппарати меҳнат жамоасидан.

32-Чиноз мавзеси

Мавзе комиссияси раиси — **Абдукаримов** Абдуҳошим Абдураҳмонович — ноҳия Кенгаши раисининг ўринбосари, ноҳия ижроия комитети аппарати меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси раисининг ўринбосари — **Зайниддинов** Салоҳиддин Одилхонович — комсомол комитети котиби, «Чиноз» наслчилик шўро хўжалиги-техникуми меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссиясининг котиби — **Усмонова** Элмира — ҳисобчи, «Олмазор» шўро хўжалиги-заводи меҳнат жамоасидан.

33-Янгийўл қишлоқ мавзеси

Мавзе комиссияси раиси — **Минибоева** Римма Вильдановна — Ўзбекистон Компартияси ноҳия комитети котиби, Ўзбекистон Компартияси Янгийўл ноҳия комитетидан.

Мавзе комиссияси раисининг ўринбосари — **Мирзаахмедов** Маҳамаджон — ижроия комитет раисининг ўринбосари, Гулбаҳор қўрғон Кенгаши ижроия комитети меҳнат жамоасидан.

Мавзе комиссияси котиби — **Ўрмонов** Шерали Ўсканбоевич — катта референт, Янгийўл ноҳия Кенгаши раёсати аппарати ходимлари жамоасидан.

(Мавзе комиссияларининг тўлиқ таркиби ҳар қайси мавзе бўйича ноҳия ва шаҳар рўзномаларида эълон қилинади).

АЪЛОЧИ ЎҚУВЧИЛАР МУКОФОТЛАНДИ

Ҳозирги даврда биз негадир ишончсизликка ўрганиб қоляпмиз. Аслида бунчалик эмас. Орамизда ҳамон эл манфаати йўлида сидқидилдан хизмат қилаётган, фаровонлигимизни ошириш, иқтисодий танқисликдан чиқишимизни ўйлаб иш юритаётган, берган ваъдасини ўз вақтида бажараётган ташкилотлар ҳам, жонкуяр кишилар ҳам кўп.

Мен бу ўринда Оққўрғон ноҳиясидаги Вотинцев номли хўжалик раҳбарлари фаолиятидан бир мисол келтирмоқчиман. Янги ўқув йилининг биринчи куни эди. Мактаб ҳовлисига йиғилган ўқитувчилар, ўқувчилар олдида сўзга чиққан хўжалик партия қўмитаси котиби Абдураҳим Тошназаров бундан буён колхоз маъмурияти ҳар чорак якунида аълочи ўқувчиларни 20—30 сўм миқдорида мукофотлаб боришга қарор қилганлигини билдирди. Шунда баъзилар бу гапга шубҳа билан қарашган эди.

Яқинда эса ана шу шубҳа ўринсиз эканлиги аён бўлди. Э. Тельман номли мактабнинг I чоракни аъло баҳолар билан тугатган 47 нафар ўқувчисига хўжалик кўрсатилган миқдордаги мукофот пулини ажратди.

Хўжалик жамоаси бошқарувининг раиси О. Ортиқов, мактаб директори Э. Холтўраевга пулни топширар экан, «аълочи ўқувчилар сафи келгусида яна кўпайсин» дея яхши ниятлар билдирди. Чуқур билим беришда ўзини намоён қилган Г. Муродова, Қ. Икромов, О. Ерназарова, Г. Мирзааҳмедов, М. Ўтакбоева, Абдураҳмоновлар раҳбарлигидаги синфларда аълочилар сони бирмунча кўплиги ҳам маълум бўлди.

Ўқувчиларга кўрсатилган ғамхўрлик учун мактаб жамоаси раисга миннатдорчилик билдирди.

Т. МИРЗААҲМЕДОВ.

ЎЗБЕКИСТОН 1990 ЙИЛДА

(Боши 1-бетда).

Турмуш даражасини ошириш юзасидан ўтказилган тадбирлар натижасида пенсиялар, нафақалар, стипендиялар ва бошқа воситалар тариқасида ижтимоий истеъмол жамғармаларидан аҳолига тўловлар ва имтиёзлар 550 миллион сўмдан зиёд кўпайди.

1991 йил 1 январида аҳолининг СССР Жамғарма банки Ўзбекистон республика банки муассасаларига қўйган жамғармалари 8,3 миллиард сўмга етди, бу 1990 йилнинг бошларидагига нисбатан 1,2 миллиард сўм кўп демакдир.

Аҳолининг моллар сотиб олишга ва кўрсатилган хизматлар учун ҳақ тўлашга қилган харажатлари (истеъмол харажатлари) 12,2 фоиз кўпайди.

Асосий озиқ-овқат маҳсулотлари (нон ва нон-булка маҳсулотлари, ёғлар, балиқ маҳсулотлари, сут маҳсулотлари, тухум, шакар, ёрма, макаронлар) кўпчилигининг давлат чакана нархлари ўзгармай қолди.

Ашёвий моллар турларини ўзгартириш ва сифатини яхшилаш ҳисобига уларнинг нархи 1989 йилда 3,4 фоиз юқори бўлди. Йўловчилар транспорти хизмати, алоқа ва уй-жой-коммунал хизматлар нархи 1989 йил даражасида қолди.

Чакана нархларда 13,8 миллиард сўмлик халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарилди, бу эса ўтган йилга нисбатан 841,2 миллион сўм ёки 7 фоиз кўпдир. Айни вақтда ашёвий молларни ишлаб чиқаришдаги ўсиш 563 миллион сўмни, спиртли ичимликлар тайёрлашни кўпайтириш 198 миллион сўмни ташкил этди.

4,9 миллиард сўмлик озиқ-овқат маҳсулотлари (бунга мева-сабзавот маҳсулотлари ва тухум маҳсулотларининг бозор жамғармаси ҳам киради) ишлаб чиқарилди. Бу маҳсулотларни ишлаб чиқариш 1989 йилга нисбатан 2 фоиз ёки 80,4 миллион сўмлик кўпайди. 1990 йилда 7 миллиард сўмлик ашёвий моллар ишлаб чиқарилди, бу 1989 йилга нисбатан 9 фоиз кўп демакдир.

Истеъмол бозоридаги кескинлик, аҳолининг пул даромадлари тобора кўпайиб бораётганлиги сабабли унга ўтказилаётган тазйиқ истеъмол учун ғамлаб қўйилган молларнинг кўпгина турларига бўлган эҳтиёж ва харидни кучайтириб юборди. Чакана товар обороти ҳажми 1990 йилда (амалдаги нархларда) 12,1 фоиз, шу жумладан декабрь ойида 15,7 фоиз ортди ва 18,4 миллиард сўмни ташкил этди.

Чакана товар оборотининг ўсишига кўп жиҳатдан ашёвий моллар ҳисобига эришилди. Бундай молларни сотиш 13 фоиз ортди, айни вақтда трикотаж буюмлари, кийим-кечак ва ички кийимлар, шунингдек пойабзал сотиш 17—21 фоиз, кир совун 31 фоиз, синтетик ювиш воситалари 1,4 баравар кўпайди.

Бинокорлик материаллари савдоси кўпайганлигига қарамай, аҳолининг ўсиб бораётган эҳтиёжини таъминлашда сезиларли натижаларга эришилмади. Дўконларда ёғоч, цемент, шифер, дераза ойнаси, толь, линолеум, гулқоғозлар, кошинлар, аралаштиргич қурилмалар, унитазлар, раковиналар, бўёқлар, михлар, сув-газ қувурлари ва бошқа материалларнинг танқислиги ҳали ҳам сезилмоқда.

Пулли хизмат кўрсатиш ҳажми 2,2 миллиард сўмни ташкил этди, бу 1989 йилга нисбатан 221,5 миллион сўм ёки 11,4 фоиз кўп демакдир. Маҳаллий Кенгашлар ижроия комитетлари белгилаган 1990 йил режаси 100,4 фоиз бажарилди, аҳолига режадан ташқари 9,3 миллион сўмлик пулли хизмат кўрсатилди.

Аҳолига маиший хизмат кўрсатадиган корхоналар 817 миллион сўмлик иш бажарди. Қабул қилинган режа 104,1 фоиз бажарилди.

Жумҳурият аҳолиси пул билан таъминлашнинг барча манбалари ҳисобидан умумий майдони 9,6 миллион квадрат метрни ташкил этадиган 121,6 мингта янги шинам квартира олди, бу ўтган йилга қараганда 15 фоиз кўпдир.

Якка тартибда уй-жойлар қуриш ҳажми ортди, умумий равишда фойдаланишга топширилаётган уй-жойлар ҳисобидан унинг ҳиссаси 1989 йилдаги 60 фоиздан 67 фоизга етди. Айни вақтда давлат маблағлари ҳисобидан уй-жойларни фойдаланишга топшириш йиллик топшириғи атиги 86 фоиз бажарилди.

Кооператив уй-жойлар қурилишида орқада қолинди.

Ўтган йилда 1,4 минг километр газ тармоқлари, жумладан жамоа хўжаликлари маблағлари ҳисобидан 829 километр газ тармоқлари ишга туширилди. Бу эса қишлоқ жойларда газ тармоқлари билан таъминланган хонадонларни 50 мингтадан ортиқроқ кўпайтириш имконини берди.

Давлат маблағлари ҳисобидан умумий таълим мактаблари, касалхоналар, шунингдек клублар ва маданият уйлари қурилиши миқёси кенгайди.

Шу билан бирга жумҳуриятда давлат маблағлари ҳисобидан ижтимоий соҳа иншоотларини фойдаланишга топшириш юзасидан белгиланган йиллик топшириқ бажарилмади.

Жумҳурият ўқув юртларида 6,8 миллиондан ортиқ киши таълим олмоқда ва малакасини оширмоқда, дейилади сўнгра Ўзбекистон ССР Ҳисоб комитетининг ахборотида. Қарийб 90 миллион нусха китоб жамғармасига эга бўлган 8 мингта кутубхона ва 5 мингга яқин клуб жумҳурият аҳолисига хизмат қилди.

Ўтган йили шифокорлар сони 2,8 минг, ўрта тиббиёт ходимлари сони 12,8 минг киши кўпайди. Касалхоналардаги ўринлар сони 7,4 мингта ортди, амбулатория-поликлиникалар бир сменада қабул қиладиган одамлар 5,8 минг киши кўпайди. Бироқ тиббий хизматни ташкил этишда сезиларли ўзгаришлар рўй бермади. Аҳолининг касалликлар, жароҳатлар, шунингдек бемор болаларни парваришлаш билан боғлиқ сабаблар туфайли вақтинча меҳнатга лаёқатсизлик даражаси амалда пасаймаяпти.

Табиатни муҳофаза қилиш юзасидан кўрилган тадбирларга қарамай, жумҳуриятнинг айрим шаҳарлари ҳамда саноат марказларидаги экологик аҳвол ҳали ҳам кескинлигича қолмоқда. Дастлабки маълумотларга қараганда, 1990 йилда жумҳуриятдаги бир қанча корхоналар ҳаво ҳавзасига зарарли моддалар чиқаришни кўпайтириб юборишган. Чунончи, Зирабулоқ магистрал газ қувурлари ишлаб чиқариш бошқармаси қўшимча линияни фойдаланишга топшириш ҳисобидан зарарли моддалар (асосан углеводород) чиқаришни кўпайтирди.

1990 йилда 88,2 минг жиноят қилинганлиги ёки ўтган йилга нисбатан бундай жиноятлар 4 фоиз кўп бўлганлиги қайд этилди. Оғир жиноятлар сони камайди. Бир гуруҳ шахслар ва балоғатга етмаганлар содир этган жиноятлар сони 22 фоиз, маст ҳолда содир этилган жиноятлар 9 фоиз, илгари жиноят этганларнинг қайтадан жиноят қилишлари 3 фоиз кўпайди. Жиноятлар Бухоро, Андижон, Сирдарё ва Наманган вилоятларида, айниқса, кўпайганлиги қайд этилди.

Ўзбекистон ССР Давлат ҳисоб комитетининг хабарида сўнгра қуйидаги маълумотлар келтирилган: 1990 йилда саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш 1,5 фоиз ўсди, бир кеча-кундузда маҳсулот ишлаб чиқариш 1,4 фоиз ортди. Айни пайтда ишлаб чиқариш воситаларини ишлаб чиқариш («А» гуруҳидаги маҳсулот) 0,2 фоиз, истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш («Б» гуруҳидаги маҳсулот) 5,1 фоиз кўпайди.

Ўтган йил давомида истеъмолчиларга шартномалар асосида 376,7 миллион сўмлик маҳсулот кам етказиб берилди. Бу 1989 йилгидан 1,8 баравар кўпдир. Маҳсулот етказиб бериш юзасидан шартнома мажбуриятлари 98,2 фоиз бажарилди, бирлашмалар ва корхоналарнинг 17 фоизи шартнома мажбуриятлари бажарилишини таъминламади.

Металлургия ва кимё-ўрмон комплекслари корхоналарида маҳсулот етказиб бериш шартнома мажбуриятларининг бажарилиш даражаси умуман жумҳуриятдаги даражадан паст.

Йиллик режа бажарилмади ва жумҳурият саноати ишлаб чиқараётган энг муҳим буюмларнинг ҳар иккитасидан бирини ишлаб чиқариш 1989 йилга нисбатан камайди.

Саноатда меҳнат унумдорлиги ўтган йилги даражада қолди. Маҳсулотнинг бутун ўсишига саноат ишлаб чиқариши ходимлари сонини кўпайтириш ҳисобига эришилди.

Янги қувватлар қониқарли ўзлаштирилмаётганлиги саноатдаги иш якунларига ҳамон салбий таъсир кўрсатмоқда.

1990 йилда қишлоқ хўжалик ялпи маҳсулоти ишлаб чиқариш ўтган йилдагига нисбатан 462 миллион сўмлик кўпайиб, салкам 11 миллиард сўмликни ташкил этди. Бироқ йиллик режа 97,9 фоиз бажарилди.

Республика колхозлари ва совхозлари (иттифоққа бўйсунувчи совхозлардан ташқари) 1990 йилда 1,8 миллиард сўм фойда олдилар. Шу билан бирга 13 хўжалик йилни 10,7 миллион сўм миқдорида зарар билан якунлади. Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши рентабеллиги 24 фоизни ташкил этди.

Дон, картошка, сабзавот, полиз маҳсулотлари, мева ва резавор мева, узум тайёрлаш 1989 йилдагига қараганда кўпайди. 1989 йилда пахтазорлар 140,6 минг гектар қисқарганлиги муносабати билан пахта тайёрлаш (харид қилиш) бирмунча камайди.

Умуман республикада дон экинлари ҳосилдорлиги (дастлабки қабул қилинган вазнда) 1989 йилги 18,6 центнер ўрнига 20,4 центнерни, картошка ҳосилдорлиги 92 центнер ўрнига 80 центнерни, сабзавот ҳосилдорлиги 193 центнер ўрнига 189 центнерни, полиз экинлари ҳосилдорлиги 102 центнер ўрнига 109 центнерни, пахта ҳосилдорлиги 26,9 центнер ўрнига 27,6 центнерни ташкил этди.

Асосий қишлоқ хўжалик экинларини етиштириш бирмунча камайганига қарамай, дон, картошка, сабзавот, полиз маҳсулотлари, мева, резавор мева ва узум етиштириш давлат буюртмалари бажарилмади. Давлатга дон сотиш давлат буюртмаси 16 фоиз, картошка 9 фоиз, ҳўл мева ва резавор мева — 3 фоиз ва узум сотиш давлат буюртмаси 4 фоиз бажарилмай қолди.

1991 йил ҳосили учун замин тайёрлаш ишлари амалга оширилди. 2020,5 минг гектар ер шудгор қилинди, 713,8 минг гектар ерга кузги экинлар, шу жумладан 639,0 минг гектар ерга дон экилди.

Умумиттифоқ фондига сабзавот ва полиз маҳсулотлари етказиб бериш режаси бажарилди.

Сўнгги йилларда республикада чорвачилик маҳсулотлари етиштириш кўпайди, бироқ аҳолини гўшт ва сут маҳсулотлари билан таъминлашдаги кескинлик пасаймади.

Ўтган йили республика қишлоқ хўжалиги 1989 йилдагига нисбатан 1,8 минг дона трактор косилкасини ва 3,3 мингта культиваторни, ерга органик ўғит соладиган 1,6 мингта машина ва 603 дона пахта териш машинасини кам олди.

Қишлоқ хўжалик машиналарини тайёрлайдиган заводлар моддий ресурслар билан етарли таъминланмаганлиги, бутловчи буюмларни етказиб беришдаги узилишлар, бундан ташқари истеъмолчиларнинг қиммат турадиган ва ҳозирги даражага мос келмайдиган қишлоқ хўжалик техникасини етказиб беришга шартнома тузишдан воз кечганлиги қишлоқ хўжалик техникасини етказиб бериш ҳажмининг камайишига катта таъсир қилди.

Минерал ўғитлар, шу жумладан ем-хашакка қўшиладиган кимёвий моддалар етказиб бериш шартномавий мажбуриятлари бажарилмади, қишлоқ хўжалигига 1,1 миллион тонна (100 фоиз озуқа моддасига айлантириб ҳисоблаганда) минерал ўғит етказиб берилди.

Деҳқончилик-саноат соҳасини ривожлантиришга давлат сармоялари ҳисобидан 2,7 миллиард сўм сарфланди, бу эса халқ хўжалиги умумий ҳажмига давлат сармоясининг 49 фоизини ташкил этади.

Деҳқончилик-саноат соҳасига сарфланган маблағ умумий ҳажмининг 94 фоизи қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш иншоотларини қуришга ва ижтимоий соҳани ривожлантиришга ишлатилди.

1990 йилда халқ хўжалигида пул билан таъминлашнинг барча манбалари ҳисобидан (ҳисобга олинган соҳалар бўйича) 7,3 миллиард сўм сармоя ўзлаштирилиб, 6,2 миллиард сўмлик асосий фондлар ишга туширилди. Давлат капитал маблағлари умумий ҳажмида корхоналар ва ташкилотлар ўз маблағининг улуши 1989 йил даражасида қолди ва 39 фоизни ташкил этди.

Ишлаб турган корхоналарни техника билан қайта жиҳозлаш ва янгилаш миқёслари камайди. Ана шу мақсадлар учун 1274 миллион сўм давлат сармояси ишлатилди, бу эса аввалги йилдагига нисбатан 1 фоиз камдир.

Шу билан бирга 1990 йилда капитал қурилишнинг кўзда тутилган режа топшириқларидан сурункали орқада қолиши тағин ҳам кучайди. Давлат сармоялари ҳисобидан (ташкилотлар ва корхоналар режаларининг йиғиндисига кўра) асосий фондларни ишга тушириш йиллик топшириғи 80 фоиз бажарилди. 1989 йилга нисбатан асосий фондларни фойдаланишга топшириш 2 фоиз камайди.

Республика қурилиш-монтаж ташкилотлари бажарган пудрат ишлари ҳажми 2,8 фоиз, меҳнат унумдорлиги — 0,2 фоиз камайди. Ишга тушириладиган иншоотларда пудрат ишлари режаси 99,5 фоиз бажарилди.

Умумий фойдаланишдаги транспортнинг барча турларида юк жўнатиш йиллик режаси 100,1 фоиз бажарилди, 1990 йилда 357,8 миллион тонна юк жўнатилди, бу 1989 йилдагидан 6 фоиз кам.

Алоқа корхоналари 1990 йилда аҳолига 113,5 миллион сўмлик хизмат кўрсатди. Бу 1989 йилдагига қараганда 4,9 фоиз кўпдир. Бироқ, режа 96,9 фоиз бажарилди.

Республика Давлат ҳисоб комитети ахборотининг пировардида айтиладики, кейинги йилларда Ўзбекистон ССРда чет мамлакатлар билан иқтисодий алоқалар жадал ривожланди. Ўтган йили ташқи бозорга кирувчи корхоналар, ташкилотлар, кооперативлар, қўшма корхоналарнинг кўпайганлиги кузатилди.

(ЎзТАГ).

Мамлакатимиз ҳаётидан

ВОҚЕАЛАР, ХАБАРЛАР, ФАКТЛАР

СЪЕЗД ОЧИЛДИ

КЕЧА КПСС Москва шаҳар комитетининг ижтимоий-сиёсий марказида СССР журналистларининг VII съезди иш бошлади. Съезд кун тартибида мамлакат журналистлар уюшмасини тубдан янгилаш тўғрисидаги масала турибди. Умуман журналистлар уюшмаси керакми, агар керак бўлса, у қандай бўлиши лозим, деган масала юзасидан бир неча кун давомида қизғин музокаралар бўлиши кутилмоқда. Съездда 837 делегат қатнашмоқда.

ХУСУСИЙ РАДИОСТАНЦИЯ

ВЛАДИВОСТОК шаҳрида «Владивосток радиоси» деб номланган биринчи хусусий радиостанция рўйхатдан ўтди. Уни ўлкадаги таниқли радио журналисти Дмитрий Брюзгин таъсис этди. Янги радиостанциянинг асосий мақсадини муассис ва ташкилотчи ахборий-тижорат программаларини тузишда, деб ҳисобламоқда.

ЭСТОНИЯДА РЕФЕРЕНДУМ

ЭСТОНИЯ Олий Кенгаши «Эстония жумҳурияти мустақиллигини тиклаш тўғрисида референдум ўтказиш ҳақида» қарор қабул қилди. Бу ҳужжат овоз бериш йўли билан халқ иродасини аниқлаш мақсадида ўтказиладиган референдум тушунчасини белгилаб беради. 3 март якшанба куни аҳоли шундай саволга жавоб бериши керак: сиз Эстония жумҳуриятининг давлат мустақиллиги ва эркинлиги тикланишини истайсизми?

Жумҳуриятда доимий истиқомат қилувчи кишиларга овоз бериш ҳуқуқи берилади. Ҳарбий хизматчилар, чегарачилар, темир йўл қўшинларида хизмат қилувчилар бундан мустаснодир.

АГАР ДАЛИЛЛАР ТАСДИҚЛАНСА...

ГРУЗИЯДА Иттифоқимизнинг етакчи оммавий ахборот воситалари мухбирлари «махсус топшириқни бажараётган» журналистлар деб аталдилар. Жумҳуриятда чиқадиган рўзномалар марказдан келган мухбирларни Жанубий Осетиядаги воқеаларни бир ёқлама ёритишда айбламоқдалар.

Грузия Олий Кенгаши раиси З. Гамсахурдианинг таъкидлашича, марказий нашрлар, шунингдек Совет Иттифоқи телеграф агентлигининг жумҳуриятдаги махсус мухбирлари келтирган фактлар тасдиқланмаса, аниқроғи уларнинг ёзганларидаги бир ёқламалик ва нохолислик исботланса бу мухбирлар «номатлуб шахслар» деб эълон қилиниши тўғрисидаги масала қўйилади.

ЎҚИТУВЧИЛАР НОРОЗИ

4 ФЕВРАЛЬ куни Нижний Новгород шаҳридаги кўпгина мактабларнинг ўқитувчилари огоҳлантириш тарзида иш ташладилар. Уларнинг асосий талаби иш ҳақини оширишдир. Вилоят марказидаги 181 та мактабдан 103 тасида ўқитувчилар бутунлай иш ташладилар, 52 та мактабда эса қисман иш ташлаш бўлди. Ўқитувчилар янги йилдан маошларига қўшимча 40 фоиз ҳақ ола бошлаган эдилар, бироқ уларнинг маоши халқ хўжалигининг бошқа тармоқларида меҳнат қилаётган кишиларнинг ўртача даромадидан ҳамон паст бўлиб турибди.

(Матбуот материаллари асосида тайёрланди).

Мамлакатимиз ҳаётидан

КИТОБАТ ҚИЛИНГАН КУЛЛИЁТЛАР

ЎЗБЕК шеъриятининг буюк даҳоси Алишер Навоий асарларини дунёнинг деярли барча бурчакларида учратиш мумкин. Улуғ шоир асарлари қўлёзмалари жаҳон кутубхоналарида кўз қорачиғидек эъзозланиб сақланмоқда. Қуйида зиё масканлари ва йирик музейларнинг бебаҳо бойлигига айланган Навоий ижодига мансуб мўътабар нусхалар тўғрисида маълумотлар билан қисқача таништириб ўтмоқчимиз.

Ҳазрат Алишер Навоий таваллудининг 525 йиллик маъракаси арафасида атоқли адабиётшунос олим, профессор Ҳамид Сулаймонов шоир қўлёзмаларини излаб Франция ва Англияга ижодий сафар қилган эди. Париж миллий кутубхонасидаги минглаб шарқ қўлёзмалари ичида Алишер Навоий асарларининг бир неча мўътабар нусҳалари билан танишишга муяссар бўлганлигини айтади. Булардан энг қимматлиси, деб ёзади олим, шоир асарларининг 1526—1527 йилларда кўчирилган икки жилдли тўлиқ нусҳаси — куллиётидир. Навоийнинг барча асарларини ўз ичига олган, 875 варақ ёки 1750 бетдан иборат бу қўлёзма Ҳиротда машҳур ҳаттот Ал-Ҳижроний томонидан Хуросоннинг ипак қоғозига қора сиёҳ ва олтин сувида ёзилган. Қўлёзмада 26 бадиий лавҳа ва ҳиротлик машҳур рассом Беҳзод ишлаган олтита расм мавжуд.

XVI аср охирида Эронда кўчирилган яна бир куллиёт Ленинграддаги М. Е. Салтиков-Шчедрин номидаги кутубхонада сақланмоқда. Шунингдек 1510 йилда Ҳиротда ҳаттот Дарвеш Муҳаммад Тоқий томонидан китобат қилинган куллиёт эса Туркиядаги Топқопи кутубхонасининг мулки ҳисобланади. Аммо мукаммаллиги ва мўътабарлиги жиҳатидан Ленинград ва Топқопи кутубхоналаридаги куллиётлар Париж нусҳаси билан тенглаша олмайди.

Профессор Ҳ. Сулаймонов Лондондаги машҳур Британия музейида ва Оксфорд дорилфунунининг Бодлеан номидаги кутубхонасида бўлган эди. У Кембриж дорилфунуни кутубхонаси билан танишиб, ниҳоят инглиз қироличаси Елизавета IIнинг сарой кутубхонасига киришга ҳам ижозат ололди. Олим Англия кутубхоналарида Навоийнинг бизга маълум бўлмаган бир қанча нодир қўлёзмаларини топди. Булар ичида Султонали Машҳадий кўчирган Навоий «Хамса»си, «Девони Фоний»нинг XVI аср бошида кўчирилган янги нусҳаси борлиги маълум бўлди.

Қиролича Елизавета II кутубхонасидаги қўлёзмалар орасидан 1875 йили Бухоро амири томонидан инглиз қироличаси Викторияга тортиқ қилинган бир катта девон топилди. Сарой кутубхонасида «Бухоро қўлёзмаси» деб аталган бу китоб ҳам Ҳиротда Султонали Машҳадий томонидан кўчирилган бўлиб, Навоийнинг 36 минг мисра ўзбекча шеърларини ўз ичига олган.

Навоий билан узоқ йиллар ҳамкорлик қилган Султонали Машҳадий томонидан 1500 йилда кўчирилган улуғ шоирнинг яна бир девони Вашингтоннинг Метрополитен музейида санъат намунаси сифатида сақланмоқда.

«САБЪАТУ АБҲУР» НАВОИЙНИКИМИ?

Ҳозирда жаҳон кутубхоналаридаги арабча луғатлар — нодир адабиётлар қаторида эъзозланмоқда. «Сабъату абҳур» луғати ҳам бой та[...]ний маълумотлар берув[...] ана шундай ноёб манба[...]дан саналади.

[Б]у арабча луғатнинг Туркия кутубхоналарида бир неча нусхаси мавжуд. Луғат тафсилотини ўрганиш жараёнида ўзбек шеъриятининг буюк даҳоси Алишер Навоий ижодиётига хос бўлган фикрлар олға сурилди. Жумладан, адабиётшунос С. Ҳасанов мазкур манбани ўрганиб чиқиб, улуғ мутафаккир Алишер Навоийнинг араб тилида ҳам ижод қилганлигини кўпчиликка маълум қилган.

Унинг ёзишича, Туркиядаги Оёсўфё кутубхонасида сақланаётган нусха XVII асрда Анатолия мадрасаларида мударрислик қилган машҳур араб олими Аҳмад ибн Али ал-Маниний томонидан кўчирилган. Тилшунос олим Лаванд ал-Манинийнинг луғатга ёзган сўзбошисидан мазкур асарнинг Навоийники эканлигини исботловчи «Мир Алишер Навоийнинг «Сабъату абҳур» китоби муаллифнинг ўз қўлёзмасидан оққа кўчирилди, деган мазмундаги парчани келтиради.

Атоқли Озарбайжон тилшуноси, профессор Ҳамид Орасли фикрича, Навоийнинг арабча изоҳли луғати шоир ҳаётининг охирги йилларида ёзилган бўлиб тугалланмай қолиб кетган. Кейинчалик қандайдир йўл билан Дамашқ ҳокими Усмон подшо ҳазинасига тушгач, ҳоким Навоийга ҳурмат юзасидан уни оққа кўчиртирган.

Афғон адиби Жузжоний ҳам бу фикрни тасдиқлайди.

— «Сабъату абҳур» («Етти денгиз») луғати 28 бобдан иборат. Ҳар бир боб ўз навбатида 28 фаслга бўлинган.

Кўриниб турибдики, бобокалон шоиримиз Алишер Навоий араб тилида ҳам қизиқарли асарлар яратишга муяссар бўлган.

А. АЛИЕВ.

ДЕҲҚОННИНГ КОСАСИ ҚАЧОН ОҚАРАДИ?

БОЗОР иқтисодиёти... Бу сўз эндиликда ҳаммамизга таниш. Лекин унинг моҳияти, асосий принциплари нималардан иборат, меҳнат жамоалари ҳозирги мураккаб босқичда бозор муносабатларига ўтишда қандай йўл тутишлари керак? Афсуски, ҳали бу каби кўплаб саволларга етарли жавоб йўқ. Изланиш, ҳаракат қилиш, ўрганиш лозим. Эндиликда раҳбарлар ва мутахассисларнинг иқтисодий билимдонлиги, тадбиркорлиги, дунёқараши, сезгирлиги ва ташаббускорлиги кўп нарсани белгилайди. Биз Оҳангарон ноҳиясидаги Ворошилов номли шўро хўжалигида бу соҳада қилинаётган ишлар ҳақида баҳоли-қудрат ҳикоя қилмоқчимиз.

Ноҳиянинг йирик хўжаликларидан бири бўлган бу хўжалик меҳнаткашлари бултур 9 минг тонна сабзавот, 1200 тонна сут, 200 тонна гўшт, 460 минг дона тухум етиштириб, деярли барча соҳалар бўйича йиллик режаларни ортиғи билан бажардилар. Лекин эндиликда режани бажаришнинг ўзи билангина иш битмайди. Асосий эътибор иқтисодий даромадга қаратилмоғи ҳаётий зарурат бўлиб қолди.

Умуман олганда хўжалик йили 600 минг сўм атрофида даромад билан якунланди. Лекин даромаднинг 45 фоизи ўз-ўзидан давлат бюджетига ўтказилади, қолган қисми ижарачилар, ишчи-хизматчиларга иш натижаларига қараб тақсимланади. Шунда мавжуд иқтисодий-ижтимоий муаммоларни ҳал этишга деярли маблағ қолмайди.

— Олдимизда турган асосий вазифалардан бири меҳнаткашларимизнинг моддий даромадини оширишга, турмуш шароитини яхшилашга қаратилади, — дейди директор Шунқор Умурзоқов. — Хўш, бунга қандай қилиб эришиш керак? Биз ҳарқалай йиллик режаларни ортиғи билан бажариб, бироз даромад ҳам қилганмиз. Бозор иқтисодиётига ўтилса бошқа жойларда аҳвол қандай кечади? Чунки, муаммолар жуда кўп. Айтайлик, қишлоқ хўжалик экинларига қўйилган янги харид нархи деҳқоннинг манфаатларига мутлақо мос эмас. Бизда етиштирилган помидор 15 тийиндан олинарди, энди эса 17 тийин бўлди. Давлатга топширсак 23 тийиндан олишади. Пиёзнинг килограмми 28 тийиндан. Ҳар дона тухумни аввал 7 тийиндан олишган бўлса энди нарх бор-йўғи 10 тийинга кўтарилди. Лекин ўзимиз оладиган техника, минерал ўғит ва бошқа нарсаларнинг харид нархи осмонга сапчиган. Айтайлик, бир тонна аммофосни аввал 86 сўмдан олардик, ҳозир 250 сўм. Бир метр қувурнинг ўзи 12 сўмга тушади. Чорва учун емнинг килосини 30—50 тийиндан оламиз. Тушунарлироқ бўлиши учун шундай мисол келтирай: бизда 11 та қишлоқ бўлиб, шуларнинг олтитасига тоза ичимлик суви ўтказилмаган. Ҳар бир қишлоққа сув ўтказиш ўртача 120—140 минг сўмга тушади. Биз ҳар килограмм помидорни 17 тийиндан топширсак, ҳар дона тухум етиштиришга 24 тийин сарфлаб 10 тийиндан сотсак, деҳқоннинг косаси қачон оқаради?

Ҳа, бу гапларда қишлоқ кишисининг дарди-ҳасрати уфуриб турибди. Бозор муносабатларига ўтиладиган бўлса, деҳқончилик маҳсулотларини қандайдир тийинларга эмас, 3—4 ҳисса ошириб сотиш керак. Ана шундагина деҳқоннинг ҳам уйига қут-барака киради. Акс ҳолда йил бўйи даладан бери келмай, эгни кийимга ёлчимай юраверади.

Деҳқончиликдаги адолатсизликка яна бир мисол: хўжаликда 65 гектар майдонга картошка экилади. Уруғнинг килограммини совхоз 55 тийиндан сотиб олади. Уруғ ерга қадалгунча 80—90 тийинданга тушади. Олинган картошканинг килограмми эса 20 тийиндан сотилади. Баъзи бригадалар эса экилган уруғни ҳам ололмайдилар. Масалан, Ҳолида Абдураимова бошлиқ ижарачилар жамоаси ҳар гектар ердан 1,9 тоннадан ҳосил олишди. Ҳар гектар ерга эса 3,5—4 тоннадан уруғ экилган. Ҳар бир ишчининг ойлик маоши 88 сўмга тўғри келган. Бу билан тирикчилик ўтказиб бўладими? Бу бригадада деҳқонлар дангасалик қилди ҳам дейлик, лекин режада белгиланган 10 тонна ҳосилни олишгандаям аҳвол ўзгармайди. Картошкачилик зарарли соҳа бўлиб қолаверади. Ўз меҳнати натижасидан манфаатдор бўлмаган деҳқоннинг эса жон куйдириб ишлашига ишонмайман.

Ҳарқалай хўжаликда ишчиларнинг ижтимоий-иқтисодий ҳимояланишини таъминлаш йўллари қидирилаётгани кишига таскин беради. Ишчиларга 16 сотихдан томорқа берилди. Бу мақсад учун 86 гектар унумдор ерлар ажратилди. Қишлоқларга 600 гектар яйлов берилди. Авваллари олинган помидорнинг ҳаммаси давлатга топшириларди, эндиликда деҳқон режадан ортиқча маҳсулотни бозорга олиб чиқиб сотиш имкониятига эга бўлади. Деҳқонларга техника, чорва моллари ва бошқа зарур нарсалар билан ёрдам кўрсатилмоқда. Муаммоларни ҳал этишнинг турли йўллари қидирилмоқда. Жумладан, Иркутск шаҳрига 10 тонна помидор ва 10 тонна олма етказиб берилиб, 60 кубометр ёғоч олинди. Красноярск шаҳридан 30 тонна сим, Новокузнецк шаҳридан 200 кубометр ёғоч, Олмалиқ гилам фабрикасидан 500 квадрат метр палос, «Оҳангаронцемент» ишлаб чиқариш бирлашмасидан 15 минг дона шифер ва бошқа нарсалар деҳқончилик маҳсулотларига алмаштирилиб олинди ҳамда хўжалик эҳтиёжлари учун ишлатилди, ишчиларга берилди. Хўжаликда яна бир яхши ишга қўл урилди. Қозоғистоннинг Чимкент вилояти хўжаликларидан шоли олиб келиниб, чўпон-чўлиқларга гуруч қилиб берилмоқда. Шунингдек, шу йилнинг ўзида 25—30 гектар ерга «Авангард» навли серҳосил шоли уруғи экиш режалаштирилаяпти. Бундан йигирма йиллар аввал хўжаликда шоли ҳам экилиб мўл ҳосил олинарди. Ана шу анъана тикланмоқда.

— Гўшт ва сутнинг харид нархи оширилганлиги келгусида ишларимизнинг жўнашиб кетишига ишонч туғдираяпти, — дейди бош иқтисодчи Раҳимжон Жумақулов. — Ҳар килограмм гўшт тирик вазнда 4 сўм 96 тийиндан, биринчи нав сут 63 тийиндан сотилади. Ҳисоблаб кўрдик: ҳар сигирдан бир бошдан бузоқ олинса ва у йил бўйи соғилса хўжаликка 2300 сўм фойда келтириши мумкин. Бир гектар помидор эса мўл ҳосил олинган тақдирдагина нари-бериси билан 1000 сўм фойда беради. Хуллас, деҳқончиликда ҳали аҳвол чатоқ.

Вилоят агросаноат бирлашмаси ва ноҳия ишлаб чиқариш корхонаси ҳам хўжаликка етарли даражада ёрдам бермаяпти. Бу каби мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Булар ҳам хўжалик ишлаб чиқаришида салбий из қолдириши турган гап.

Хўжалик ҳудудида истиқомат қилувчи меҳнатга лаёқатли кишиларнинг аксарияти қўшни Олмалиқ шаҳрида ишлайди. Агар ижтимоий-маиший ишларга киши бошига ўртача 50—60 сўмдан сарф этилгандаям Олмалиқ шаҳри саноат корхоналари совхоз ҳудудида 120—150 минг сўмлик қурилишлар қилиши лозим.

— Бу масалани турли йиғинларда кўп маротаба кўтарганман, — дейди директор Ш. Умурзоқов. — Шаҳар раҳбарларига ҳам мурожаатлар қилганмиз. Лекин ҳеч бир самара йўқ. Улар ижтимоий-маиший масалаларга ажратилган маблағни фақат шаҳарга сарфлайвермасдан қишлоқдан қатнаб ишлайдиганларга ҳам уларнинг яшаш жойлари тўғрисида ғамхўрлик кўрсатишлари керак.

Ҳа, бу фақат шу хўжаликка хос эмас. Вилоятда қанчадан-қанча жойларда бор муаммо бу. Ушбу масалани бизнингча вилоят миқёсида ўйлаб кўриш керак.

Бу йил хўжаликдаги еттита болалар боғчасининг иқтисодий таъминоти ҳам хўжалик ихтиёрига ўтказилди. Бу боғчалар учун йилига 360 минг сўм маблағ зарур. Шунча пул ҳар қандай хўжалик учун ҳам «оғир»лик қилади. Хуллас, иқтисодий аҳвол янада мураккаблашди. Албатта, бундай вазиятда ҳисоб-китоб ишларини пухта юритиш, тадбиркорлик билан ишлаш керак. Бозор иқтисодиётининг бош шарти ҳам шу.

Хўжалик янгича иш юритиш учун ҳар томонлама тараддуд кўрмоқда. Бу жараён осонлик билан кечмаслиги ҳам аниқ. Лекин нима бўлгандаям орқа-олдини ўйлаб, пухта иш юритиш, ҳар бир имкониятни ҳисобга олиш, албатта, яхшиликка олиб келади.

Н. АБДУРАСУЛОВ,
СССР Журналистлар уюшмаси аъзоси.

● ҲАРБИЙ-ВАТАНПАРВАРЛИК БЎЛИМИДА ●

БЎЛИНМАС ЯГОНА КУЧ

Кейинги пайтларда демократия ва ошкораликни ниқоб қилиб олган бир гуруҳ бузғунчи кучлар армия ва ҳуқуқ-тартибот органларини сиёсатдан ҳоли қилишни, уларда фаолият кўрсатаётган партия ташкилотларини тарқатиб юборишни зўр бериб талаб қилмоқдалар. Бундан кутилган мақсад аниқ: армияни ғоявий жиҳатдан пароканда қилиш, жанговар бирликка раҳна солиш. Бундай шароитда ҳарбий қисмларда ишни қандай ташкил этиш керак! Жамоатчи мухбиримизнинг П. С. Рибалко номли Ленин орденли танк командирлари Тошкент олий билим юрти бошлиғи, генерал-майор Б. А. ФРОЛОВ билан суҳбати шу саволдан бошланди.

— Дарҳақиқат, ҳарбий қисм партия ташкилотлари мураккаб шароитларда иш олиб бормоқдалар, — деди Борис Андреевич. — Бузғунчи кучлар қандай қилиб бўлса-да армияни халқ кўзига ёмон кўрсатишга, рўй бераётган баъзи бахтсиз ҳодисалардан ҳам ўз манфаатлари йўлида фойдаланишга ҳаракат қилмоқдалар. Бунинг оқибатида ўтган йили бир қатор жумҳуриятларда ҳарбий кучлар сафига ёшларни чақириш режаси бажарилмади. Ҳарбий қисмларда ўзбошимчалик билан хизматни ташлаб кетиш ҳоллари кўпайди.

Бундай ҳоллар билан келишиб бўлмайди. Ватанни ва совет кишиларининг тинч меҳнатини ҳимоя этиш, уларнинг хавфсизлигини таъминлаш ҳозир ўткир муаммо бўлиб турибди: Биз В. И. Ленининг «Империализм — урушлар манбаи» деган сўзларини ҳеч қачон ёдимиздан чиқармаслигимиз керак. Панамада бўлган воқеалар, Форс кўрфазидаги ҳозирги ҳарбий ҳаракатлардан тегишли хулосалар чиқарган ҳолда Ватанимизнинг мудофаа қобилиятини ҳар томонлама мустаҳкамлаш чораларини кўришимиз зарур.

Ақли расо ҳар бир киши АҚШ ва унинг иттифоқчилари қўлида қандай қудратли қуроллар борлигини кўриб, сезиб турибди. Бу қуроллар бизга қаратилмайди, дейиш соддадиллик бўлур эди. Шунинг учун ҳам биз ҳарбий-ватанпарварлик тарбиясини бир дақиқа бўлса-да бўшаштирмаслигимиз, ҳарбий машқлар сифатини оширишимиз, қудратли қуролларни бошқара олиш санъатини қунт билан эгаллашимиз керак.

Шундай мураккаб шароитда ҳарбий хизматга чақириқ режасининг барбод этилишини қуролли кучларимизнинг жанговар тайёргарлигига раҳна солувчи кутилмаган зарба, деб баҳолаш мумкин. Бундай ҳоллар ўз-ўзидан мудофаа қобилиятимизни пасайтирмай қолмайди.

— Чамаси, кейинги йилларда ҳарбий-ватанпарварлик тарбиясига эътиборсизлик оқибатида шундай ҳоллар келиб чиқаяпти.

— Тўғри, чақирилувчиларни ҳарбий хизматга тайёрлаш ишлари илгарилари анча жонли шаклларда олиб бориларди. Уруш қатнашчилари билан учрашувлар, шон-шуҳрат йўллари бўйлаб сафарлар, ҳарбий қисмлар билан ўқув юртлари ўртасидаги жонли мулоқотлар... Кўп жойларда ҳарбий-ватанпарварлик тарбиясининг бундай усулларидан беҳуда воз кечилаяпти. Тарбиявий ишларнинг янги шакллари излаб топилмаяпти.

Ҳарбий қисмлар энг аввало маҳаллий партия, шўро, комсомол идоралари билан яқиндан алоқа боғлашлари керак. Биз шундай қилганмиз. Маҳаллий партия ва шўро органлари билан ҳамкорликда ёшларни ҳарбий хизматга чақириш бўйича махсус дастур ишлаб чиққанмиз. Дастурни тузишда меҳнат коллективлари, уруш ва меҳнат фахрийлари кенгаши, байналмилалчи жангчилар ҳам иштирок этдилар.

Дастурга биноан билим юртимиз бошланғич партия ташкилоти очиқ эшиклар куни ташкил этди. Чақирилувчилар ҳафталиги, ҳарбий-спорт байрамлари мунтазам ўтказиб турилибди. Офицерларимиз меҳнат жамоаларида маъруза ва суҳбатлар билан чиқмоқдалар. Ҳарбий қисмнинг мактаблар ва ҳунар-техника билим юртларига оталиқ ёрдамлари ташкил этилди.

Кейинги пайтларда солдат оналарининг слётларини ўтказиш яхши анъанага айланмоқда. Уч марта шундай слёт бўлиб ўтди. Бундан ташқари ўсмирларда ҳарбий техникага бўлган қизиқишни ошириш мақсадида «Ёш танкчилар» мактабини ташкил этдик. Унда ҳозир юқори синфларнинг 70 нафар ўқувчиси шуғулланаяпти. Армияга чақирилувчилар билан йилда икки марта учрашув уюштирилиб, улар олдида ҳарбий техника воситалари намойиш этилаяпти, билим юрти бўйлаб саёҳатлар уюштирилаяпти, кинофильмлар кўрсатилаяпти. Ёшлар олдида ветеранлар, байналмилалчи жангчилар сўзга чиқмоқдалар.

Бу тадбирлар ҳарбий-ватанпарварлик тарбияни яхшилашга ёрдам бераяпти, туб миллат вакилларини билим юртимизга кўпроқ жалб этишга кўмаклашаяпти. Узоққа бормай, кейинги уч йил якунларига назар ташласак натижалар кўзга яққол кўринади қўяди. 1987 йилда Ўрта Осиё жумҳуриятларида истиқомат қилувчи туб миллат фарзандларидан 23 нафари билим юртимизга қабул қилинган эди. Ўтган йили эса 38 киши имтиҳонларни муваффақиятли топширди. Умуман ҳозир 125 нафар ўзбек, тожик, қирғиз, туркман фарзандлари танкчи-офицер бўлиб етишмоқда.

— Кўп эмас экан...

— Тўғри, билим юртимизда туб миллат вакиллари ҳали кам. Уларни кўпроқ жалб этиш керак. Офицерликка ўқиётганлар орасида 48 нафар ўзбек бор, холос. Билим юрти шу жумҳуриятнинг марказий қисмида жойлашган бўлишига қарамай туб миллат вакилларини кўпроқ жалб этишга қийналмоқдамиз. Чамаси, бу йўлда изланишимиз, янгича иш усулларини излаб топишимиз, ўзини оқлаган усулларни эса тиклашимиз зарурга ўхшайди.

— Масалан.

— Ёшларни меҳнат жамоаларининг ўзидан ота-оналар ҳамда ҳамкасб ўртоқлар наказини берган ҳолда армияга кузатиш; ҳарбийлар ва меҳнат коллективлари, шаҳар, ноҳия, қишлоқ жамоатчилиги вакилларидан тузилган делегацияларни айирбошлаш; гарнизоннинг энг яхши ҳарбий хизматчилари расмларини шаҳар, ноҳия «Ҳурмат тахтаси»га қўйиш; юртдошлар, ҳарбий хизматни қандай ўтаётганликлари ҳақидаги лавҳа, очеркларни маҳаллий газеталарда эълон қилиб бориш; таътилга борган ҳарбий хизматчилар билан мактаб ўқувчиларининг учрашувларини уюштириш... Изласак яна бошқа усуллар ҳам топилади.

Билим юртимиз сиёсий бўлими ташаббуси билан билим юртида хизматни ўтаётган 52 нафар байналмилалчи жангчи ҳақида очерклар тайёрланиб, улар чақирилган жойлардаги рўзномаларга юборилди. Шу кунгача очеркларнинг ярмидан кўпроғи эълон қилинди. Шу рўзномаларни қизил бурчакка илиб қўйдик. Қуролдошлар бир-бир ўқиб мамнун бўлишяпти.

Лекин ҳамма тадбирларимиз ҳам жойларда тўла қўллаб-қувватланаяпти, деб айта олмаймиз. Шу ўринда ўтган йилнинг охирроғида бўлиб ўтган бир воқеани ёдга олмоқчиман. Биз ўшанда «Дўстмиз — қудратлимиз!» деган шиор остида билим юртлари кўрик-танлови ғолибларининг 3-слётини ўтказган эдик. Бундан олдинроқ республиканинг барча ноҳия ва шаҳар партия комитетлари биринчи котиблари номига 40 дан ортиқ хат йўллаб, кўрик-танловда ғолиб чиққан ҳарбий хизматчининг ўлкаси, ота-онаси, меҳнат коллективи ҳақида маълумотлар юборишни илтимос қилдик. Шу хатларнинг 23 тасига жавоб олдик, холос.

Слётни оммавий ахборот воситалари орқали ёритишда ҳам кўп қийинчиликларга дуч келдик. Марказий телевидениенинг «Время» программаси мухбирлари бу воқеа жумҳуриятнинг ички тадбири экан, деб лом-мим демадилар. Ваҳоланки, слётда 12 та иттифоқдош ва 9 та мухтор республиканинг вакиллари иштирок этишаётган эди. Менимча ёшларни байналмилал руҳда тарбиялаш билан боғлиқ тадбирлар ҳар қандай ҳолда ҳам матбуотда ўз аксини топиб бориши керак. Бахтга қарши ҳозир ҳам матбуот органлари билан ҳарбий қисмлар ўртасидаги алоқалар мақтайдиган даражада эмас.

— Ҳарбий хизматчиларни ижтимоий ҳимоя қилиш зарурлиги ҳақида кейинги пайтларда кўп гапирилаяпти. Шундай ҳимояга билим юрти ҳарбий хизматчилари ҳам муҳтожми!

— Бўлмасачи. Ҳарбий хизматчиларни уй-жой билан таъминлаш масаласи ниҳоятда ўткир бўлиб турибди. 1991 йилнинг 1 январигача бўлган маълумотларга қараганда гарнизондаги кўплаб хизматчининг оиласи алоҳида хонадонга эга эмас. Маҳаллий ҳокимият биздан 2726 квадрат метр уй-жой қарз.

Кундалик рўзғор учун зарур моллар ҳам танқис. Офицер ва прапоршчикларнинг дам олиши учун оддий шароитлар ҳам яратилмаган. Шундай бўлсада келажакка умид билан яшаяпмиз. Барча қийинчиликларни енгиб сафларимиз жанговарлигини таъминлашга, қуролли кучлар қудратини оширишга ҳаракат қилмоқдамиз. Армия бўлинмас, ягона куч бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади. Совет Армияси куни олдидан ўтказилаётган барча тадбирлар шу мақсадга эришишга хизмат қилмоғи керак.

Суҳбатдош: Ж. НОСИРОВ.

МАРҲУМЛАРНИ ЭСЛАШ — ТИРИКЛАР БУРЧИ

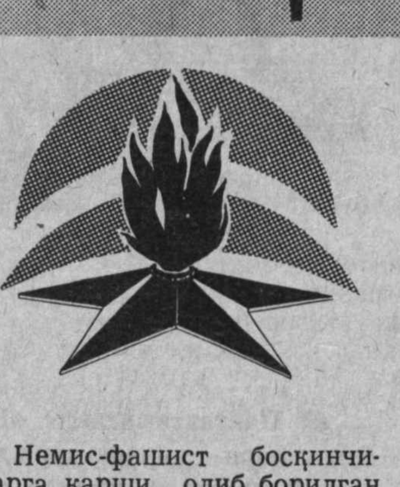

Немис-фашист босқинчиларга қарши олиб борилган Улуғ Ватан уруши бизнинг ғалабамиз билан якунланди. Аммо, бу тарихий ғалабага осонликча эришилмади. Сўнгги ҳисоб-китобларга қараганда шиддатли ҳаёт-мамот жангларида қарийб 27 миллион ватандошимиз ҳаётдан бевақт кўз юмганлиги маълум бўлди.

Буюк ғалаба қозонилганидан бери 45 йилдан зиёд вақт ўтди. Аммо, шунга қарамай минглаб ватандошларимизнинг тақдири ҳамон номаълумлигича қолмоқда. Ота-оналар жанг майдонларида ҳалок бўлган фарзандлари, аёллар умр йўлдошлари, болалар оталари, набиралар боболари тақдирларини аниқлаш орзу-ниятлари билан яшамоқдалар.

Ёвуз душманга қарши жанг бўлган жойларда изчил изланиш олиб борилаётганлиги натижасида ҳозиргача номлари тилга олинмаган минглаб марҳум жангчиларнинг тақдирлари маълум бўлмоқда. Демак, урушда ҳалок бўлганлар сони яна ортиши мумкин.

Мен қалб амри билан 1978 йилдан бери СССР Мудофаа вазирлигининг Подольск шаҳридаги Марказий архивида изланиш олиб бормоқдаман. Ҳозиргача урушдан қайтмаган 28 мингга яқин ўзбекистонлик тақдирини аниқлашга муваффақ бўлдим.

СССР Мудофаа вазирлиги, уруш ва меҳнат фахрийлари Бутуниттифоқ ташкилоти, БЛКЁИ Марказий Қўмитаси, СССР Матбуот Давлат қўмитаси, СССР Тинчлик жамғармаси ва бошқа ташкилотларнинг 1989—1995 йилда «Бутуниттифоқ хотира китобини яратиш тўғрисида»ги таклифлари КПСС Марказий Қўмитаси томонидан маъқулланганлиги мамлакатимиз, шу жумладан республикамиз фаолларини марҳум жангчилар тақдирларини аниқлаш мақсадида изчил ишларни олиб боришга руҳлантириб юборди.

Шунинг натижасида 1990 йил изланиш олиб боришда энг самарали йил бўлди. Менга изланиш олиб бориш рухсат этилган дивизияларга тегишли ҳужжатларни кўздан кечириб, 5 мингга яқин бошига уруш мусибати тушган ҳамюртларимизнинг, шахсий илтимослар асосида яна мингга яқин, ҳаммаси бўлиб 6 мингга яқин марҳум жангчилар тақдири аниқланди.

Қуйида Коммунистик, Пискент ва Ўрта Чирчиқ ноҳиялари бўйича тақдирлари аниқланган марҳум жангчилар рўйхати муштарийлар эътиборига ҳавола этилмоқда (доим таъкидланганидек, марҳум жангчиларнинг исм-фамилияларининг ёзилишида айрим камчиликларга йўл қўйилган бўлиши мумкин):

КОММУНИСТИК НОҲИЯСИ БЎЙИЧА:

Ширинбеков Тасембой — 1905 йилда туғилган. Қизил Армия сафига Арғинчи қишлоқ Советидан чақирилган.

Ўринбоев Самад — 1926 йилда туғилган, ҳарбий хизматга Кавардон қишлоқ Советидан йўл олган.

Ўрозалиев Абдул — 1923 йилда туғилган, фронтга «Интернационал» колхозидан жўнаган.

Қалдибеков Асан — 1915 йилда туғилган, Қизил Армия сафига Кавардон қишлоқ Советидан чақирилган.

Сулаймонов Аймед — 1904 йилда туғилган, ҳарбий хизматга Калинин номли колхоздан йўл олган.

ПИСКЕНТ НОҲИЯСИ БЎЙИЧА:

Дўстматов Кимсанбой — 1903 йилда туғилган, фронтга Пискент шаҳридан жўнаган.

Гилманов Гаяз Сафиевич — 1915 йилда туғилган, Қизил Армия сафига Муротали қишлоғидан чақирилган.

ЎРТА ЧИРЧИҚ НОҲИЯСИ БЎЙИЧА:

Раҳмонов Раҳим — 1914 йилда туғилган, ҳарбий хизматга Тўйтепа қишлоғидан йўл олган.

Сойбеков Жолдас — 1904 йилда туғилган, фронтга Орджоникидзе қишлоқ Советидан жўнаган.

Марказий архивда изчил изланиш олиб бориш натижасида юқорида номлари тилга олинган марҳум жангчилардан ташқари

Коммунистик ноҳияси бўйича **Самиғ Тиллаев** (Сталин қишлоқ Совети), **Азим Турсунов** (Юқоричирчиқ райони);

Пискент ноҳияси бўйича **Пўлат Қосимов** («Қизил Юлдуз» колхози), **Рисқул Каримов** («Қизил Юлдуз» колхози), **Рўзмат Маматқулов** (Дўнгқўрғон қишлоқ Совети), **Йўлдош Эгамбердиев** (Дўнгқўрғон қишлоқ Совети), **Анорқул Султонов** (Жданов номли колхоз), **Каримбой Умаров** (Жданов номли колхоз), **Имонқул Носиров** (Пискент ноҳияси), **Сулаймон Авазов** (Киров номли колхоз), **Сайфулла Шайбеков** (Охунбобоев номли колхоз), **Иброҳим Усмонов** («III Интернационал» колхози), **Исмон Бурхонов** (Жданов номли колхоз), **Турғун Ҳайдаров** («Пятилетка» колхози), **Тўйчи Тошпўлатов** (Муротали қишлоқ Совети), **Холмат Туспаев** (Олмалиқ шаҳри), **Усан Тожибоев** («Коммунизм» колхози), **Худойбек Раҳматов** (Молотов номли колхоз), **Олим Раҳмонов** (Тельман номли колхоз), **Ҳошим Расулов** (Пискент қишлоқ Совети), **Ўрмон Холназаров** (Пискент шаҳри), **Ғаниқул Ҳамроев** («Коммунизм» колхози), **Жаббор Ҳамроқулов** (Тельман номли колхоз), **Абдулла Раҳимбеков, Қилич Ҳамзаев** (Керовчи қишлоқ Совети), **Аққул Азимов** (Култепа қишлоғи), **Мажид Жўраев** (Дўнгқўрғон қишлоқ Совети), **Абдукарим Назаров** (Суертепа қишлоғи), **Исомиддин Насриддинов** (Тельман номли колхоз), **Аҳмадхон Маллахонов** (Тельман номли колхоз), **Турсунбой Темиров** («Большевик» колхози), **Аҳмад Рустамов** (Керовчи қишлоқ Совети), **Рўзмат Муродов** (Муротали қишлоқ Совети), **Маҳмуд Мирзабоев** (Пискент қишлоқ Совети), **Шарип Сафаров** (Дўнгқўрғон қишлоқ Совети), **Мирзабек Юсупов** (Тельман номли колхоз), **Абдулла Нурматов** (Керовчи қишлоқ Совети), **Мамажон Қобилов** (Пискент шаҳри), **Темир Иномов** (Саид қишлоғи), **Маҳкам Эргашев** (Жданов номли колхоз), **Худоёр Мадиёров** (Молотов номли колхоз), **Назрулла Муҳамедов, Йўлдош Муҳаммедов, Мирҳолиқ Ҳолилов, Манноп Ҳамроқулов, Маматқул Зокиров** (ҳаммаси Пискент шаҳри) ва **Абдулла Сайдуллаев** («Большевик» колхози);

Ўрта Чирчиқ ноҳияси бўйича **Қудрат Йўлдошев** (Тўйтепа қишлоқ Совети), **Раҳматулла Байдуллаев** (Орджоникидзе номли колхоз), **Асан Қорабоев** (Фрунзе номли колхоз), **Жўлдибой Куржумбоев** («Янги турмуш» колхози), **Анорқул Худойбердиев** (Куйбишев қишлоқ Совети), **Қаҳҳор Умаров** (Куйбишев қишлоқ Совети), **Муҳаммадқул Давлатов** (Орджоникидзе номли колхоз) ва **Камол Жабборов** (Ўрта Чирчиқ ноҳияси)ларнинг тақдирлари ҳақида баъзи маълумотларни аниқлаш имконияти туғилди.

Азиз юртдошлар! Аввалги йилларда тақдирлари аниқланган айрим марҳум жангчиларнинг авлодлари уларнинг қаерда дафн этилганликларини билиш ва қабрларини зиёрат қилишга нима учундир бефарқ қарамоқдалар. Марҳумлардан юз ўгирмайлик, улар хотирасини ёдга олишдек муқаддас бурчимизга ҳамиша содиқ бўлиб қолайлик.

Мажид САМАДОВ,
Улуғ Ватан уруши фахрийси, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган журналист.

МУАЛЛИФ ИЗОҲИ: мақолада номлари тилга олинган марҳум жангчилар тақдирлари ҳақида қўшимча маълумотларга ҳам эгаман.

Менинг манзилгоҳим: **702600, Тошкент вилоятининг Пискент шаҳридаги Бобур кўчаси, 93-уй.**

Тошкент ҳақиқати

6 февраль, 1991 йил ● № 26 (10.022).

● *Журналист ён дафтаридан*

ҚАЙТАР ДУНЁ

Янги йил арафаси эди. Хизмат юзасидан жумҳурият кўз касалликлари шифохонасига боргандим.

— Ҳасан ака келдиларми, — сўрадим болалар бўлимида навбатчилик қилаётган ҳамширадан.

— Операциядалар,— деди у олдида турган даста-даста дориларни бурчакдаги тахмонга тартиб билан қўя бошларкан.— Кутиб туринг, бирор соатларда чиқиб қолсалар ажаб эмас.

Йўлакда қатор қўйилган ўриндиқлар ҳали бўш. Аксарият беморлар даволаниш хоналаридан чиққанлари йўқ. Фақат пойгак охиридаги ўриндиқда ҳозиргина ҳовлида мен билан ширинсухан сўрашган отахон ҳассасига тумшуғини тираганча хаёл дарёсига ғарқ. Баъзи одамлар қариганда ширинсўз бўлиб қолишади. Нега? Балки, охират яқинлашаётганидан қўрқишар. Ҳозиргина чамаси 10—15 дақиқа бурун салом берганимда «умрингдан барака топ, оллоҳ ҳаётингни зиёда қилсин, бола-чақангни роҳатини кўр» деб дуо қилиб қолувди шу отахон. Мўътабар одамга ўхшайди. Дўхтир операциядан чиққунча анча вақт бор. Унгача отахоннинг суҳбатларини олай дея у кишига яқинлашдим. Чол ўзи томон келаётган оёқ товушини сезса ҳам бошини кўтармади. Кўзлари жиққа ёшга тўлган. Унсиз йиғлаётганди. Юзларини сийлаб ўтаётган томчилар серкиллаб, кўкрагига тушиб турган оппоқ соқоли устидан думалаб ерга тушаётганди. Раҳмим келди. «Зора ёрдамим тегса», хаёлимдан ўтди. Бирор нарса деб чолнинг кўнглини кўтаришни ҳам дилимга тугиб қўйдим. Ҳол-аҳвол сўрашганимиздан сўнг:

— Анча қийналганга ўхшайсиз, амаки,— сўрадим.

Қодир ота ҳасрат дафтарини варақлаб, юрак ёрдилар.

— Қайтар дунё экан, ўғлим. Ким қилмагай, ким топмагай деганлари ҳам рост экан,— чол чуқур тин олгач сўзида давом этди. Шуям азобми, ман отамга бундан бешбаттарини кўрсатганман. Асли пискентликман. Ҳозир ҳам ўша ерда яшайман. Бир пайтлар савдо ходими эдим. Биласанки, бу касбдагиларнинг қиладиган ишидан кўра топиши мўл. Ҳар куни жўралар билан маишатда эдим, кунларнинг бирида «бобой» (отам демоқчи):

— Ўғлим, уйингизга дераза келтириб қўйиганман, уста касал бўлиб қолибди, тўйгача созламасак бўлмайди, ўзимиз ўрната қолайлик,— дедилар. Ўша куни ҳам ширакайф эдим (мактаб давримда қўшним уста Аширнинг у-бу ишларига қарашиб турардим) Малол келса-да, теша аррани қўлга олиб пона йўндим. Девор билан дераза кесакисини мустаҳкамлаш мақсадида. Одам қариганда худди болалардек майда гап, инжиқ бўлиб қоларкан. Бир сўзни суҳбатдоши эшитса, ҳам уч-тўрт марта такрорлайвераркан. Айниқса иш қилаётганингда маъқулми, маъқул эмасми, униси билан иши бўлмай, ундай қил, бундай қил деяверишаркан. Отам шундай бўлиб қолган эдилар. Ўша пайтлар жуда қайсар эдим. Биров ақл ўргатса жиниммдан баттар ёмон кўрардим. Бобойнинг гаплари миямга чиқиб кетди. «Дамингизни олиб ўтиринг», десам, «ётавериб зерикиб кетдим, сенга қарашақолай», дедилар. Баттар қоним қайнарди. Жаҳл билан тешани қўлга олиб дераза бурчагида омонатгина ўрнатилган понани урмоқчи бўлдим. Не кўз билан кўрайки, теша сопидан бўшаб, рўпарада турган отамнинг кўкрагига гурс этиб урилди-да, қип-қизил қонга бўялиб оёқлари остига тушди. Кутилмаган зарб, оғриқ азобидан отам хушларидан кетдилар. Тирқираб оқаётган қонни кўриб бирпас ўзимни йўқотиб қўйдим, довдираб қолдим. Кейин уста Аширнинг ўғли Норқулни чақирдим. Икковлашиб Пискентдаги шифохонага олиб бордик. Улар ҳам қонни тўхтатиш учун у-бу қилишди. Бўлмади. Зудлик билан Тошкентга элтиш керак, дейишди. «Тез ёрдам» шамолдек учиб борарди. Меҳр кўзда деганларича бор экан. Юзларига термулиб кетаяпману, мурдадек оқариб кетган чеҳраларидан ҳеч нарса уқолмасдим. Баъзида ҳушларига келиб кўзларини очганларида «Сени шу мақсадда ўстирганмидим» бошимга етдинг», деяётгандек ниголанардилар. Оҳ, отажоним, шифохонага етиб келгунча тортган азоблари, иккита чойшаб қон бўлиб кетди. Ҳозир ўша дақиқаларни эсласам юрагим орқага тортиб кетади.

— Операция қилмасак қорасонга айланади,— дейишди шифокорлар. Учта қовурғаларини олиб ташлашди. Тепаларида бир ҳафта турдим. Доим бир гапни қайта-қайта такрорлардилар. «Сен атайлаб қилганинг йўқ-ку, ўғлим, пешонада бор-да, битилгани бўлади», дердилар.

Сўнгги икки йилни дўзах азобида яшадилар. Олиб ташланган қовурғаларининг ёнидагиси ҳам шикастланганини врачлар сезишмаган экан. Ўша жойдан қорасон бошланди. Оғриқ кучайди. Азоб устига азоб.

— Насибам узилган бўлса ота-онамнинг олдига бораман-да,— деб туриб олдилар. Шифохонага ётишга асло рози бўлмадилар. Шу бедаво дард ахийри олиб кетди.

Онам раҳматлик ҳаёт пайтларида ҳам шунга ўхшаш бир воқеа бўлганди. Ишдан ширакайфда келиб жаҳл устига отамга қўл кўтарувдим. Ўшанда онам ўртага тушиб, «отани уриб бўлмайди нодон, ота қарғиши ўқ», деб танбеҳ берган дилар. Қуш уясида кўрганини қилади, деган нақл бор. Болаларга қанча одоб-ахлоқ ҳақида гапирма, барибир, олгани олади. Ўзинг намуна бўлишинг лозим. Ахир эшитганини қилади дейишмаганку.

Ўша пайтлардаги масталаст, бақириб-чақириб, сўкиниб, маишатда юришларим, қариганимда азоб-уқубат пойдевори бўлиб хизмат қилишини хаёлимга келтирмаганман-да. Ёлғизгина ўғлим Мўминжон отасидан, яъни мендан андоза олган экан. Мен отамнинг бошига не кунларни солган бўлсам, ўғлимдан кўраяпман. Йигирма кунча бурун гаштакдан маст бўлиб келди. Ўзи оёқда зўрға турибди. «Бобой, «Жигули»ни «Волга» қиламиз: бекитган пулларни чиқаринг» дейди. Мўминтойим, эрталаб гаплашайлик, дедим мулойимлик билан. Феълини биламан-да. Дамингни ол, устига устак менда сен ўйлаганча пул қаёқдан бўлсин. Пенсиядаги одам бўлсам.

— Ўртоқларимга уч кундан кейин ҳовлимда «Жигули» ўрнига «Волга» туради, дедим. Тушундингизми, бобой. Так, что пулни чиқазинг.

— Қаердан оламан, бунча пулни, ўйлаб гапираяпсанми, дейишимни биламан, елкамдан ушлаб итариб юборди. Гандираклаб бошим билан деворга урилдим. Кўзларим тиниб, ҳаммаёқ зимистонга айланди. Бошим, кўзларимда қаттиқ оғриқ турди. Эрталабгача ўтиб кетар деган уй билан ётдим. Бўлмади. Кейин қўшним уста Ашир бу ерга келишимга ёрдамлашди. Дўхтирлар кўришди. Миянгиз лат еган дейишди. Дори-дармон қилишгандан кейин оёғим устини чала-чулпа кўрадиган бўлдим. Келиним бечора ҳар куни икки марта келади, «Мўмин акамни кечиринг, дадажон» деб йиғлаб, йиғлаб кетади. «Қарғаманг», дейди. Нега қарғашим керак, ахир унинг ҳам бола-чақаси бор-ку, савдо билан шуғулланган одамнинг ота-онаси, қариндош-уруғи ҳам пул, маишат бўларкан. Мана, йигирма кундан ошди, келгани йўқ. Қодир отанинг кўзлари яна ёшланди.— Ёлғизлик оғир дард, ўғлим. Сенга юрагим қатида занглаб қолган эски тугунлардан бир-иккитасини ечдим, холос. Аммо сал бўлсаям енгил тортдим. Дунёда дардкашинг бўлсин экан.

— Кўп эзмаланмадимми? — сўради чол.

— Йўқ. Сизга қандай қилиб тасалли беришимни билмай қолдим-ку.

— Тасалли беришингга ҳожат бормикин?

— Қодир ота шифо топиб уйга борсангиз Мўминжонингиз кунда маишат қилиб келадиган бўлса, яна ҳафа қилиши мумкин-ку. Судгами, прокуроргами учрашиб қўйсангиз зиён қилмасди.

— Қизиқ экансан-ку, ажабланиб қаради чол. Нима, улар тарбиялаб берармиди? Мен отамни урганимда ҳеч кимга шикоят қилмаганлар-ку. Қанча дилозорлик қилган бўлсам, шунча азоб тортишга розиман. Ҳа, розиман, деди қатъийлик билан Қодир ота.

Дунёда ҳеч нарса изсиз кетмас экан. Яхшилик ҳам, ёмонлик ҳам. Қайтар дунё деганлари шу бўлса керакда.

Исматилла ТОШЕВ.

ИТАЛЬЯНЧА ТАБАССУМ

ҚАСД ОЛИШ

Хотини ҳозиргина сотиб олган шляпасини эрига ғурурланиб кўрсатди. Эри эса уни янги шляпада кўриб, қаҳ-қаҳ отиб кулиб юборди.

— Ҳозир бу шляпа қанча туришини сенга айтсам,— деди хафа бўлган хотини,— бунақа аҳмоқона кулишдан дарҳол тўхтаб қоласан.

НОЛЬ СОАТДА

— Азизим, кеча кечқурун уйга қачон қайтиб келдинг?

— Роппа-роса ўнда.

— Ёлғон гапиряпсан. Сен келган вақтда қўнғироқ бир марта жиринглаганини эшитдим-ку.

— Албатта, азизим. Кишилар нолда қўнғироқ чаладиган соатни ҳали ихтиро қилганларича йўқ.

ЭР-ХОТИН ХУЛҚИ

— Бугун яна ичиб бўлмайдиган шўрва пиширибсан!— бақирди жаҳли чиққан эр. Кейин ғижимланган сочиққоғозни ойнадан ташқарига улоқтириб юборди.

Хотини шу заҳоти стол устидаги дастурхонни барча таом-анжомлари билан ойнадан отиб юборди.

— Нима қилаяпсан?— сўради ҳайрон қолган эр.

— Сен боғда овқатланмоқчи экансан, деб ўйловдим.

ХАТАРЛИ ҚЎШНИЛИК

Сартарошхонада кўҳликкина аёл мижозига маникюр қилаётган эди.

Унинг ҳусни-жамолидан лол қолган соқол-мўйлов олдираётган йигит унга тавозеъ билан учрашишни таклиф қилди. Аёл турмушга чиққанлигини айтса ҳам мижоз бўш келмади.

— Бундай қиламиз, эрингизга қўнғироқ қилиб, бугун вақтдан ташқари ишлашингиз лозимлигини айтасиз.

— Ўзингиз шундай деб қўяқолинг,— маслаҳат берди унга аёл.— соқолингизни олаётган одам эрим бўлади.

ТЕЗ ЁРДАМ

— Алло, доктор! Мен ўзимни жуда ёмон ҳис қилаяпман, дарҳол етиб келинг.

— Кечирасиз, синьор, доктор йўқ. Сиз билан санитарка гаплашяпти. Доктор конгрессда. Уч кундан кейин қўнғироқ қилинг.

— Уч кундан кейин? У вақтгача мен ўлиб қолишим мумкин-ку!

— Ундай бўлса, чақирувни бекор қилишни унутманг.

ТОМОШАБИНЛАР ҲАҚИДА ҒАМХЎРЛИК

Режиссёр янги комедия репитициясида актёрлар билан суҳбатлашарди.

— Мен биринчи парда охирида пьесанинг бош қаҳрамони севгилиси заҳарланмасдан ўзини-ўзи отишини истар эдим.

— Нима учун?— ҳайрон бўлди репитиция вақтида шу ерда турган муаллиф.

— Чунки, фақат, шундай усул билан томошабинларни уйғотиб юборишимиз мумкин.

КАРАБИНЕРЛАР ҲАЁТИДАН

Икки карабинер кўчада адашиб қолган пингвинни топиб олишди ва уни бошлиқ олдига олиб боришди. У эса ўзига тобеларни «топилма» билан кўриб бақирди:

— Нима қилаяпсиз? Унинг пингвинлигини кўрмаяпсизми? Ҳайвонот боғига олиб боринг! Зудлик билан!

Эртасига иккала карабинер жониворни кўтарган ҳолда яна бошлиқ олдига келдилар-да, сўрашди:

— Энди пингвинни нима қиламиз?

— Мен сизга ҳайвонот боғига олиб боринг, деб айтмаганмидим?

— Кеча уни ҳайвонот боғига олиб бордик, бугун кинога олиб бормоқчимиз.

ЯНГИ ДЎКОН ОЧИЛДИ

Сўнгги йиллар мобайнида пойтахтимизнинг Юнусобод даҳаси тобора ободонлашиб бормоқда. Кўплаб замонавий мактаблар, боғчалар, савдо шоҳобчалари қад кўтарди. Яқинда эса даҳадаги 7-мавзе аҳолисининг кўп йиллик орзулари ушалди. Бу ерда олти бўлимдан иборат «Совғалар» дўкони фойдаланишга топширилди. Саҳни 1000 квадрат метрдан зиёд бўлган бу бино икки қаватли бўлиб у атир-упа, ёдгорлик буюмлари, газмоллар, пойафзал, тўқилган маҳсулотлар билан савдо қилади.

— Ўзингизга маълум, бутун мамлакатда рўй берган иқтисодий танқислик бизнинг соҳада яққол кўзга ташлана бошлади, — дейди дўкон директори Абдуҳалил Алимов. — биз аҳолига хизмат кўрсатар эканмиз, иложи борича ана шу нотекислик ўрнини тўлдиришга ҳаракат қиламиз.

Шу кунларда янги дўконда Қодир Алиев, Любовь Хегай, Ислом Искандаров каби малакали савдо ходимлари харидорларга хизмат кўрсатишмоқда.

Мавзе аҳолиси Тошкент шаҳар ижроия қўмитаси ҳузуридаги савдо бошқармасининг 4-трестига қарашли 19-қурилиш бинокорларидан ҳам мамнун. Қурилиш бош муҳандиси Қаҳҳор Валиев фақат харидорларнигина ўйлаб қолмасдан, сотувчилар дам оладиган, кийинадиган хоналар бўлиши учун ҳам астойдил жон куйдирди. Қурувчилар Литвадан олинган зарур асбоб-ускуналарни ўз вақтида ўрнатиб, дўконни муддатидан олдин очишга кўмаклашдилар.

Д. ИЗАТИЛЛАЕВА.

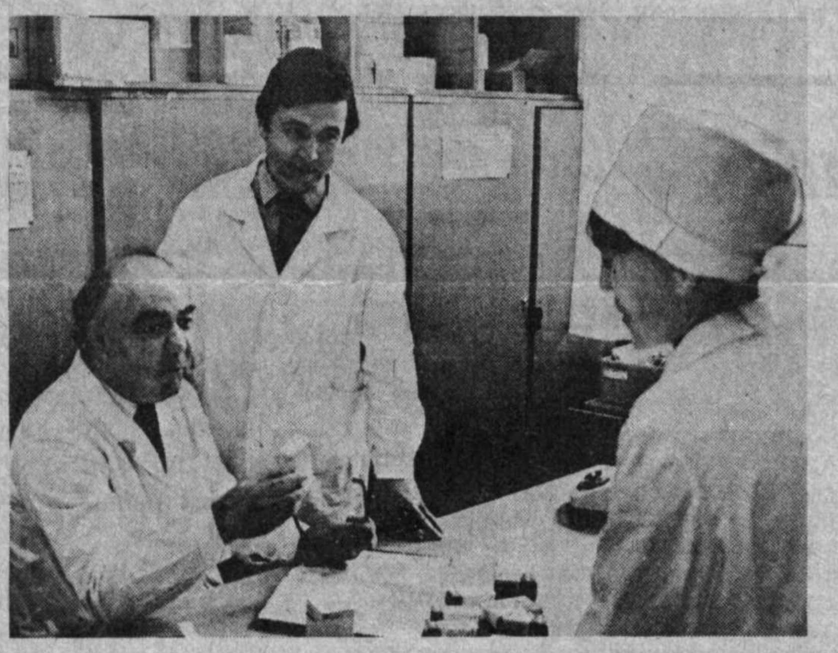

● Пойтахтимизнинг Киров ноҳиясидаги 87-дорихона ходимлари турли дори-дармонлар тақчил бўлишига қарамай аҳоли эҳтиёжини қондиришга ҳаракат қилмоқдалар. Бу ерда беморларга ҳозиржавоб, хушмуомила доришунослар ишлашмоқда. СУРАТЛАРДА: (чапда юқорида) дорихона мудири, меҳнат фахрийси Ҳ. Акбаров ходимлар билан янги дориларни кўздан кечирмоқда; кўпдан бери шу ерда ишлаб келаётган В. Головина (пастда) яқиндагина иш бошлаган Сафура Қирғизбоева (ўнгда) ҳамда Мукамбар Абдуллаевалар иш устида.

Сураткаш Р. ШОЖАЛИЛОВ.

ҚИЗИҚИБ ЎРГАНМОҚДАЛАР

Эски ўзбек ёзувини ўрганиш ўзбек халқининг узоқ йиллик тарихи ва маданиятидан хабардор бўлиш учун зарурдир. Шунинг учун ҳозирги кунда эски ўзбек ёзувига асосланган араб алифбосини билиб олишга қизиқиш катта. Хусусан, Бўстонлиқ ноҳиясидаги 12-ўрта мактабда 25 нафар 5—8—9-синф толиблари ўтган ўқув йилида бир йиллик дастур асосида араб алифбосини ўқиган эдилар. Натижа чакки бўлмади. Х. Махсудов, Б. Мусаев, З. Кушатова каби ўқувчилар ҳозирги кунда бу алифбода бемалол ўқий оладилар ва ёзадилар.

Фахриддин Махсудовга гувоҳнома ҳам берилди. Энди у қизиққанларга араб алифбосидан сабоқ бериши мумкин. Бу йил ҳам мактабнинг тил ва адабиёт ўқитувчиси Тошпўлат Абдуғаффоров бошчилигидаги 30 нафар ўқувчи араб алифбосини қизиқиб ўрганмоқда.

Т. ФЗАЛОВ.

Муҳаррир ўринбосари
С. Ғ. МУСАЕВ.

ЭЪЛОНЛАР БУРЧАГИ

АБРОР ҲИДОЯТОВ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ДРАМА ТЕАТРИНИНГ

РЕПЕРТУАР ПЛАНИ

6/II да — **Фармонбиби аразлади.**
7/II да — **Отасининг қизи.**
8/II да — **Лақма куёв.**
9/II да — **Фармонбиби аразлади.**
10/II да — **Кулги ва қўшиқ кечаси.**
12/II да — **Майсаранинг иши.**
13/II да — **Келинлар қўзғолони.**
14/II да — **Паранжи сирлари.**
15/II да — **Зиёфат.**
16/II да — **Кулги ва қўшиқ кечаси.**
17/II да — **Фармонбиби аразлади.**
19/II да — **Отасининг қизи.**
20/II да — **Лақма куёв.**
21/II да — **Майсаранинг иши.**
22/II да — **Кулги ва қўшиқ кечаси.**
23/II да — **Гўзаллар ва миршаблар.**
24/II да — **Фармонбиби аразлади.**
26/II да — **Майсаранинг иши.**
27/II да — **Лақма куёв.**
28/II да — **Отасининг қизи.**

СПЕКТАКЛЛАР СОАТ 19.00 ДА БОШЛАНАДИ.
Мурожаат учун телефон: 44-56-52.

Ўзбекистон ССЖ маданият вазирлиги М. Қориёқубов номидаги Ўзбек Давлат филармонияси

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ ССЖИ ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

28 ФЕВРАЛЬ СОАТ 19.30 ДА

Раҳматжон ҚУРБОНОВ

ИШТИРОКИДА

«ЛАЗГИ» ДАВЛАТ ВОКАЛ-ХОРЕОГРАФИК АНСАМБЛИНИНГ

КАТТА КОНЦЕРТИ

Бадиий раҳбар — Раҳматжон ҚУРБОНОВ.
Балетмейстер — Ўзбекистон ССЖда хизмат кўрсатган артист Гулчеҳра ФОЗИЛЖОНОВА.
Музика раҳбари — Исмат РАҲМАТУЛЛАЕВ.
Чипталар Халқлар дўстлиги саройи кассаларида соат 11.00 дан бошлаб сотилмоқда.

ТОШКЕНТ ШАҲАР АҲОЛИНИ ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ, ҚАЙТА ЎҚИТИШ ВА ҚАСБГА ЙЎНАЛТИРИШ МАРКАЗИ

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

СОВЕТ АРМИЯСИ САФЛАРИДАН ЗАҲИРАГА БЎШАТИЛГАН ЙИГИТЛАРНИ «ҲАЙДОВЧИ»

ИХТИСОСИ БЎЙИЧА

«СПЕЦТРАНС» ИХТИСОСЛАШГАН АВТОТРАНСПОРТ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БОШҚАРМАСИГА

Шартнома асосида ана шу ихтисос бўйича ўқишга юборади. Ўқиш ноҳия ДОСААФларида ўтказилади. Ўқиш муддати — 6 ойгача. Ўқиш даврида 100 сўмдан стипендия тўланади.

Ўқишни битирганлар ноҳия автокорхонаси ихтиёрига — ихтисослашган автомашиналарда сув сепиш ва ахлатларни олиб чиқиш бўйича ишга юбориладилар.

Иш ҳақи ойига 300 сўмдан 500 сўмгача (меҳнат ҳақи — ишбай-мукофотли).

Манзилимиз: Тошкент шаҳри-132, «Октябрь» саноат минтақаси (метронинг «Чилонзор» станциясидан 79, 152-автобуслар билан «18-Автопарк» бекатигача борилади). Телефон: 47-05-94, ёки марказнинг Акмал Икромов ноҳия бўлими — Фарҳод кўчаси, 21-уй.

ОЙНАИ ЖАҲОНДА

6 ФЕВРАЛЬ

Чоршанба

● ЎзТВ I

9.00 «Ҳайвонот оламида». Кинопрограмма.
10.00 Ойбекнинг «Навоий» романи асосида кўп қисмли телевизион видеофильм. 6-қисм (такрор.).
11.20 «Мусаввир». Манзарали фильм.
11.35 Баскетбол бўйича ССЖИ чемпионати. «Узстроймеханизация» —ВЭФ (Рига).
* * *
18.00 Янгиликлар.
18.05 «Эҳтиёт бўлинг маймунлар». Мультфильм.
18.15 Болалар учун концерт.
18.50 «Қурилиш жабҳаларида». Наманган вилоятида уй-жой қурилишининг бориши ҳақида.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Навоий наволари». Мусиқий кўрсатув.
20.30 «Ахборот».
20.50 «Навоий наволари». Мусиқий кўрсатувнинг давоми.
21.30 Москва. «Время».
22.15 Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллигига. Ойбекнинг «Навоий» романи асосида кўп қисмли телевизион видеофильм. 7-қисм.
23.45 Янгиликлар.
23.55 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.05 «Едимдадир тотли дам ҳануз». Телефильм.
19.55 Тижорат хабарлари (рус тилида).
20.00 «Пульс». Информацион кўрсатув (рус тилида).
20.15 «Тошкент» студияси кўрсатади. Касаба уюшмаси ва давр талаби. Бевосита мулоқот.
21.30 ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ.

● МТ I

7.00 «Тонгги» (120+30).
9.00 Ишчан тонг.
9.45 «Сўз». Адабий-бадиий программа.
10.40 Мультфильмлар.
11.20 «Резидентнинг тақдири». Бадиий фильм. 2-серия.
12.30 «ТСН».
12.45 Болалар мусиқий клуби.
13.30 «Мен сизни севардим...». А. С. Пушкин шеърлари.
14.00 «Қизбурак». Фильм-концерт (Фрунзе).
* * *
15.30 «ТСН».
15.45 «Шаҳар чеккасидаги шифохона». Йигирма серияли телевизион бадиий фильм. 17-серия.
16.45 «Чемпионлар билан биргаликда».
17.00 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
18.00 «Чегара оша сулҳ». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. 3-фильм — «Ватан, қаердасан?».
19.00 «ТСН».
19.15 Шеърият лаҳзалари.
19.25 «Гегмен». Олти серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 3-серия — «Юлдуз».
19.55 «Ай лав ю, Петрович». Телевизион бадиий фильм премьераси (Одесса киностудияси).
21.30 «Время».
22.15 А. С. Пушкин. «Белкин қиссалари». «Товутсоз». Телевизион спектакль премьераси.
23.05 Н. Бабкина ҳамда «Русская песня» ансамблининг ижодий кечаси.

Тунги телевидение

01.10 «Қарзга олинган сурат». Телевизион ҳужжатли фильм (Минск).
01.30 «Эски уй». Телевизион бадиий фильм. 1-фильм — «Эски уй».

● МТ II

8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.
8.15 Ўқув программаси
9.15 «Владимир Соловьев. Сўнгги воқеалар муносабати билан...». Илмий-оммабоп фильм.
9.35, 10.35 Физика. 9-синф. Н. Е. Жуковский ва унинг асарлари.
10.05 Немис тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
11.05 Немис тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
11.35, 12.40 Адабиёт. 7-синф. А. П. Гайдар. «Мактаб».
12.05 «Здоровье».
*
13.10 РСФСЖ шаҳарлари телестудиялари. «Биз усталар ҳақида камдан-кам сўзлаймиз» (Тула).
13.55 «Ҳаммаси рўёбга чиқди...». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Свердловск).
14.25 «Эзги ҳодисалар». Бадиий фильм. 2-серия.
15.30 «Телевизион мусиқий абонемент». Консерваториянинг Катта залида Россия симфоник оркестри тинглатилади. 1-кўрсатув.
17.30 РСФСЖ шаҳарлари телестудиялари. «1990 йил театр тажрибалари» (Челябинск).
18.35 «Оператор Кипс кимсасиз оролда». Мультфильм.
18.55 «Инсон. Ер. Коинот».
19.25 Россиянинг парламент хабарномаси.
19.40 Иттифоқдош жумҳуриятлар кинопублицистикаси. «Муқаддима». Ҳужжатли фильм премьераси («Қозоқфильм»).
20.25 Коллаж.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
20.45 «Агар сиз...».
21.00 «Время» (сурдо таржимаси билан).
22.15 В. Крайнев чалади (фортепиано).
22.55 «Дардингман, Анахит». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Тошкент). «Она замин» ташвишида» туркумидан.
23.40 Бир актёр театри. Л. Филатовнинг ҳажвий эртаги.

Тошкент ҳақиқати
(«ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

МУҲАРРИР ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: мафкура — 325778, деҳқончилик-саноат — 325647; савдо, қурилиш ва транспорт — 325645; ижтимоий масалалар — 325558; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Буюртма — 4729. Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс: 64672. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12